

TALLINNA LASNAMÄE MEHHAANIKAKOOLI TEENISTUSLIKU JÄRELE- VALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Tallinna Lasnamäe Mehhaanikakool (edaspidi *kool*) on Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) hallatav õppeasutus aadressil Uuslinna 10, 11415 Tallinn.
2. Teenistuslikku järelevalvet kooli juhtimise ning tegevuse otstarbekuse ja seaduslikkuse üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi järelevalve valdkonna nõunik Hille Voolaid ja peaekspert Anne Põldsaar. Eksperdina oli kaasatud Keeleameti Tallinna ja Harjumaa järelevalvetalituse peainspektor Roman Kallas.
3. Järelevalve eesmärk oli hinnata, mil viisil on korraldatud eesti keel teise keelena õpe ja eestikeelne erialaõpe osaliselt vene õppekeelega kutsekeskhariduse mootorsõidukitehnika ning keevitus- ja metallitööde erialade õpperühmades.
4. Järelevalve algas 29.01.2024.
5. Järelevalves vesteldi kooli direktoriga, õppedirektoriga, erialajuhtidega, arendus- ja haldusosakonna juhiga, üldõpingute õppetöö juhiga, kantselei juhiga, eesti keelt teise keelena ja eestikeelseid erialamooduleid õpetavate õpetajatega, vastuvõtukomisjonide liikmetega, rühmajuhendajatega, sotsiaalpedagoogiga ning õpilasesinduse ja valimi õpperühmade õpilastega. Tutvuti kooli dokumentide ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas ning võrreldi kooli tegelikku olukorda Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Järelevalves oli vaatluse all õpilaste vastuvõtu korraldus ning vastuvõtuprotsess, kooli vastu võetud vene õppekeelega põhikoolist tulnud õpilaste toetamine õpinguperioodil, eesti keele teise keelena ja eestikeelse õppe korraldus osaliselt vene õppekeelega kutsekeskhariduse õpperühmades, õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni ning riigikeeleoskuse vastavus nõuetele, õppekasvatusala töötajate professionaalse arengu toetamine. Valimis olid õppekavale mootorsõidukitehnika (õppekava kood: 201146) ja õppekavale keevitus- ja metallitööd (õppekava kood: 219865) 2022. aastal vastu võetud õpilased. Järelevalve ajal oli kooli õpilaste arv 896, neist 686 õppis kutsekeskhariduse tasemel.

Õpilaste vastuvõtu korraldus ja vastuvõtuprotsess vajavad täpsustamist, et tuua selgelt välja vastuvõtukomisjoni ülesanded ning kirjeldus, milliste tõendite, andmete ja tegevuste alusel vastuvõtukomisjon hindab õpilaskandidaadi kutsealast motivatsiooni ja valmisolekut kutsestandardis ja õppekavas ettenähtud õpiväljundid omandada, ja kuidas kujuneb pingerida. Parendamist vajab vastuvõtukomisjoni tegevuse dokumenteerimine.

Koolis töötab üks sotsiaalpedagoog, kes eesti keelt ei valda, mistõttu ei ole tagatud sotsiaalpedagoogi teenus eesti kodukeelega õpilastele. Eripedagoogi ja psühholoogi teenust ei osutata, kuigi vajadus mõlemale tugiteenusele on olemas. Rakendusplaane õpilastele koostatud ei ole.

Kooli arengukava on koostatud perioodiks 2022–2025 ja selle on pidaja kinnitanud. Kooli arengukavas on määratletud eesmärk eestikeelse õppe korraldamiseks. Mõõdikud ja sihttasemed 2025. aastaks on esitatud dokumendis „Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2023–2025“. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava on pidaja kooskõlastanud. Tegevuskavas on seatud eesmärgid, tegevused, vastutajad ja rahastus neljas valdkonnas. Tegevuskava täitmist on analüüsitud, välja on toodud tulemused ja jätkutegevused.

Koolis õpivad kutsekeskhariduse tasemel ka vene õppekeelega põhikooli lõpetanud õpilased, kelle õpingud peavad jagunema 60% eesti ja 40% vene keeles (edaspidi 60/40). 2022/2023. õppeaasta vastuvõtt avati 35 õppekavale, sh 7 õppekaval on õpe täies mahus eesti keeles. 2023/2024. õppeaasta vastuvõtt avati 32 õppekavale, neist 7 õppekaval on õpe täies mahus eesti keeles. Eestikeelse õppe korraldamisel on arvestatud nõudega, et eestikeelse õppe maht peab olema 60% ja on peetud arvestust eestikeelse õppe mahu üle.

Kuna kooli astuvate õpilaste eesti keele tase on väga erinev, on oluline analüüsida pakutava lisaõppe piisavust ning pakkuda vajadusel õpilastele eesti keele õpet suuremas mahus. Praegusel kujul korraldatud eesti keele õpetamine ei suuda pakkuda toetust eestikeelsele kutseõppele keeruliste tehniliste erialade omandamisel. Võimalik lahendus on eesti keele õpetajate tihe koostöö kutseõpetajatega keeleõppe õppesisu kujundamisel. Kooli kutseõpetajate eesti keele oskus on piisavalt hea eestikeelse õppekeskkonna kujundamiseks. Õppeasutuse õppekeskkond on valdavalt eestikeelne. Eestikeelsele õppele üleminek on juba toimumas, kuid selle kvaliteet ei ole veel saavutatud.

Koolis on analüüsitud eesti keel teise keelena õppe korraldust ja selle tulemuslikkust, on toodud välja valdkonna tugevused ja parendusvaldkonnad, kavandatud konkreetsed tegevused, mida jälgitakse ja analüüsitakse ning mille tulemused on mõõdetavad. Neid tegevusi kajastavad nii arengukava kui eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava.

Varasematel aastatel lõpetanute tulemustega võrreldes on 2023. aastal lõpetanute eesti keele teise keelena oskus paranenud – kõigist neist, kes olid põhikooli lõpus teinud eesti keele teise keelena lõpueksami ja/või kooli lõpetades eesti keele teise keelena riigieksami, ei saavutanud 2023. aastal 60% kooli lõpuks nõutavat eesti keele oskuse taset. 2022. aastal oli vastav näitaja 73% ning sellest varasematel aastatel enam kui 80%.

Õppekasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded (direktor, õppekasvatusala juhtiv töötaja, õpetaja ning tugispetsialist) oli koolis 61. Õppekasvatusala juhtivaid töötajaid oli kuus, neist kvalifikatsioon ei vastanud kehtestatud nõuetele ühel. Üldharidusainete õpetajaid oli 16, neist kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 4 õpetajal. Kutseõpetajaid oli koolis 40, neist 10 (25%) omavad kesk- või kutsekeskharidust. Vajalikku kvalifikatsiooni on asunud omandama neli õpetajat. Seega on koolil eeldus saavutada kolme aasta jooksul olukord, kus madalaimale tasemele vastavaid kutseõpetajaid on 6 (15%).

Riigikeeleoskus vastab nõutud tasemele 61st õppekasvatusala töötajast 50-l (82%). Eesti keeles õpetavate õpetajate keeleoskustase peab olema C1. Nõutav tase puudub viiel õpetajal. Keeleameti andmetel on seitsmele õpetajale tehtud ettekirjutus sooritada B2-taseme eksam, neist kuuele on määratud sunniraha hoiatus. Sunniraha on määratud kolmele õpetajale.

Õppekasvatusala töötajate riigikeeleoskuse nõuetele vastavuse tagamiseks on koolis koostatud koolitusplaan, töötajaid suunatakse osalema keelekoolitustele. Koolis on teadvustatud vajadust tagada õppekasvatusala töötajate riigikeeleoskuse vastavus nõuetele.

Õppekasvatusala töötajad osalevad täienduskoolituses vastavalt individuaalsele koolitusvajadusele, et säilitada enda tööalane professionaalsus.

Vestlustel osalenud õpilased tõid esile häid suhteid õpilaste vahel ning positiivseid ja õppetööd motiveerivaid suhteid õpilaste-õpetajate vahel, ajakohast õpikeskkonda, sh praktilise õppetöö vahendite olemasolu, tunnustati erialaõpetajate professionaalsust. Oluliseks peetakse, et koolil on kaasaegne õpilaskodu.

Järelevalves läbi viidud dokumendianalüüsist ja vestlustest nähtus, et koolis töötatakse ühtse meeskonnana seatud eesmärkide täitmisel, analüüsitakse õppe- ja kasvatusgevust, määratletakse konkreetseid parendustegevusi ning töötatakse selle nimel, et parendustegevused ellu viia.

OLUKORRA KIRJELDUS

Kool on asutatud 1971. aastal ning on kujunenud kaasaegseks tehniliste erialade õppekeskuseks. Kooli arengukavas¹ on toodud välja, et kooli eripära on valdavalt vene keelt emakeelena kõnelevad õppijad. Eesti emakeelega õppijate osakaal 2022/2023. õppeaastal oli ligikaudu 20% tasemeõppes õppijate arvust ja ukraina emakeelega õppijate arv oli ligikaudu 7%. Kool on viimastel aastatel järk-järgult suurendanud ainult eesti õppekeelega õpperühmade arvu ning kujundab lõimitud keelekultuuriga koolikeskkonda. 2022/2023. õppeaasta vastuvõtt avati 35 õppekavale, sh 7 õppekaval oli õpe täies mahus eesti keeles. 2023/2024. õppeaasta vastuvõtt avati 32 õppekavale, sh 9 õppekaval täies mahus eesti keeles, kuid kuna neist kahele ei tulnud õpilasi, avati õpe täies mahus eesti keeles 7 õppekaval.

Koolis õppis 2023/2024. õppeaastal 10.11.2023 seisuga 937 õpilast, neist 709 õppis kutsekeskhariduse tasemel (tabel 1). Järelevalve ajal oli kooli õpilaste arv 896, neist 686 õppis kutsekeskhariduse tasemel. Seisuga 10.11.2023 õppis valimi õpperühmades kokku 96 õpilast, järelevalve ajal oli õpilaste arv 94.

Tabel 1. Õpilaste arv õppeaastatel 2020/2021–2023/2024.

Õppeaasta	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Tallinna Lasnamäe Mehhaanikakool	Õpilaste arv / kutsekeskhariduse tasemel õpilaste arv 764 / 522	822 / 606	944 / 692	937 / 709

Allikas: Haridussilm.

Tabelis 2 on toodud kutsekeskharidustaseme õpilaste arv, kelle põhikooli lõputunnistusel on eesti keel teise keelena, õppekavade lõikes 2022/2023. ja 2023/2024. õppeaastal.

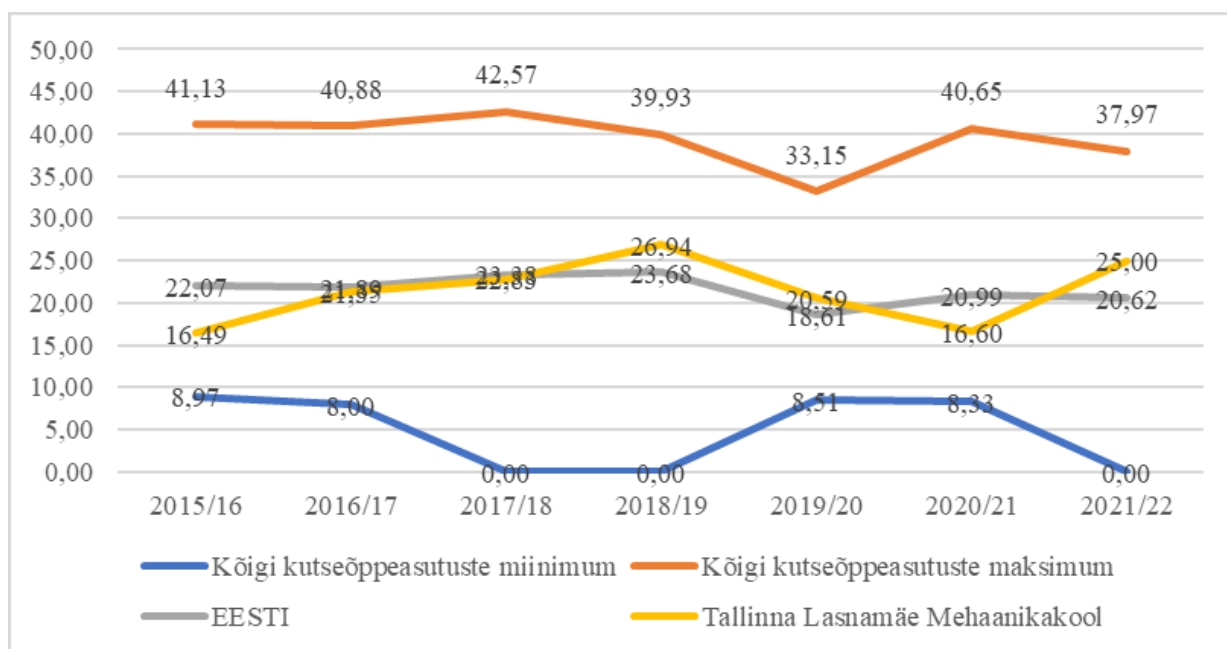
¹ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli arengukava 2023-2025“. Kinnitanud 24.08.2023 otsusega nr 1.1-5/23/13 Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja.

Tabel 2. Kutsekeskharidusõppe õpilased 2022/2023. ja 2023/2024. õppeaastal, kelle põhikooli lõputunnistusel on eesti keel teise keelena (edaspidi *EKTK*).

Õppe- kava kood	Õppekava ni- metus	Õpilaste arv õppekaval		Õpilaste arv, kelle põ- hikooli lõputunnistusel on EKTK		Vastuvõetud õpilaste arv, kelle põhikooli lõ- putunnistusel on EKTK	
		2022/2023	2023/2024	2022/2023	2023/2024	2022/2023	2023/2024
152257	Metallilõike- pinkidel töö- taja (spetsiali- seerumisega treial)	7	0	7	0	0	0
152259	Keevitaja	24	0	20	0	0	0
165537	Kinnisvara- hooldus	28	0	27	0	0	0
165538	Kinnisvara- hooldus	8	0	8	0	0	0
165542	Automaatik	65	74	59	69	27	28
169437	Hoone tehn- süsteemide ehitus	47	20	42	19	20	0
201146	Mootorsõidu- kitechnik	173	121	98	61	41	0
201147	Automaaler	94	83	55	35	24	6
201155	Autoplekk- sepp-komp- lekteerija	43	27	36	20	20	0
219862	Kinnisvara- hooldus	100	150	91	123	54	43
219865	Keevitus- ja metallitööd	103	136	61	91	35	45
241186	Autoplekk- sepp	0	24	0	21	0	21
241189	Mootorsõidu- kitechnik	0	55	0	28	0	28
241191	Hoone tehn- süsteemide ehitus	0	19	0	17	0	17
KOKKU		692/	709	504	484	221	188

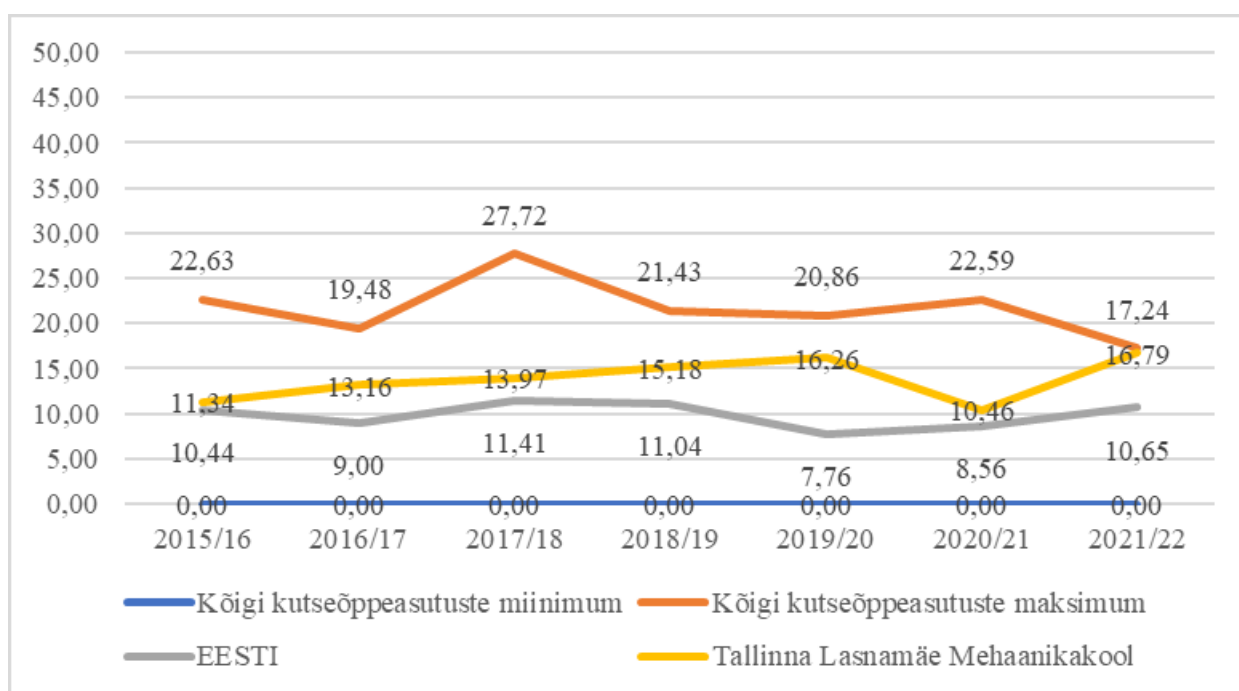
Allikas: EHIS, seisuga 10.11.

Kutsekeskhariduse esimesel aastal õppetöö katkestajate ja väljalangejate osakaal esimesel aastal on läbi aastate olnud koolis Eesti keskmise lähedal (joonised 1 ja 3) – katkestajaid on keskmiselt viiendik ning väljalangejaid 10–15%.

Joonis 1. Õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %.

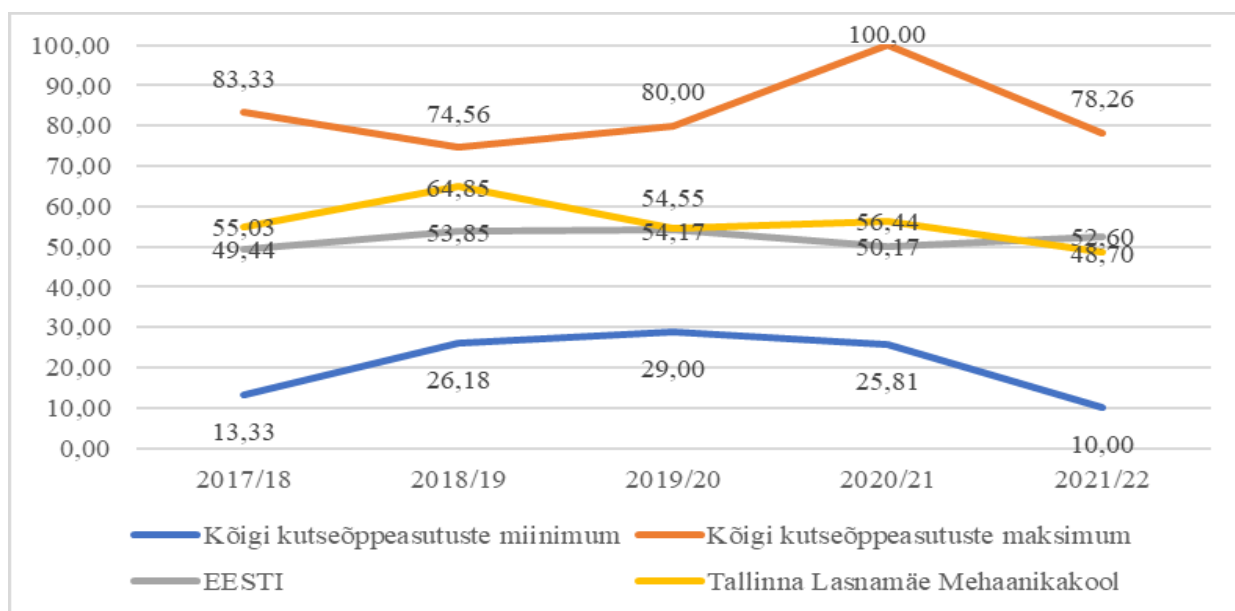
Allikas: EHIS.

Joonis 2. Väljalangejate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %.

Allikas: EHIS.

Koolis lõpetab kutsekeskhariduse õppe nominaalajaga Eesti keskmisega sarnane osakaal – läbi aastate pooled, mõnel aastal vähem, mõnel rohkem (joonis 3).

Joonis 3. Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal, %.

Allikas: EHIS.

Tabel 3. Kooli näitajad seisuga 10.11.2022.

Näitaja	Kool 2022	Riik 2022
Õppetöö katkestajate osakaal, %.	24	21
Õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses I aastal, %.	25	20,6
Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal, %.	48,7	52,6
Hariduslike erivajaduste osakaal: õpilaste arv kutsekeskhariduse õppes / HEV tugimeetmed.	342 / 98	x
Mitterahuldavate tulemustega põhikooli lõpetajatest kutsekeskhariduse õppes õppima asujate arv.	40	x
Õpilaste arv, kellel oli põhikoolis eesti keel teise keelena ja kes asusid 2022/2023. õppeaastal kutsekeskhariduse õppes I kursusel õppima.	221	x
Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse tasemenõuetele, %.	77,5	93,8

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium.

1. Õpilaste vastuvõtu korraldus ning vastuvõtuprotsess

1.1. Õpilaste vastuvõtu korra ja tingimuste õiguspärasus

1.1.1. Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtu kord on reguleeritud haridus- ja teadusministri määrusega². Nimetatud määruse³ kohaselt määruses reguleerimata küsimustes kehtestab kool õppekorralduseeskirjas (edaspidi *ÕKE*) kooli vastuvõtu korra. Sama on sätestatud ka haridus- ja teadusministri määruses⁴, mille kohaselt peab ÕKEs olema kehtestatud õpilaste vastuvõtu kord.

ÕKE ja selle lisad on kooli nõukogu kinnitanud⁵. Haldusmenetluse seaduse⁶ (edaspidi *HMS*) kohaselt tuleb haldusakti põhjenduses märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus. Kooli nõukogu koosoleku protokollis puuduvad viited otsuste õiguslikele ja faktilistele alustele. Protokollis on märgitud, et õppedirektor andis ülevaate õppekorralduseeskirjas ja selle lisades tehtud muudatustest, mis peamiselt on täpsustavat laadi, lisatud on õppijate oluliste rikkumiste loetelu. Millised olid muudatused õppekorralduseeskirjas, protokollis täpsustatud ei ole. ÕKE otsustati kinnitada.

Õppedirektori sõnul arutelu kooli nõukogus toimus ning oluliste rikkumiste loetelu oli vajalik juurde lisada, sest eelnev sõnastus lubas olulise rikkumise korral õppija välja arvata, kuid olulise rikkumise sisu oli defineerimata.

Kooli nõukogu koosolek on toimunud 25.09.2023, kuid koosoleku protokoll on allkirjastatud 07.11.2023.

Arendusjuhi sõnul oli tegemist kantselei juhi vahetusega ja kui märgati, et koosoleku protokoll oli allkirjastamata, vormistati allkirjastamine tagasiulatuvalt.

ÕKEs on sätestatud, et õppija kooli vastuvõtmine toimub vastuvõtukorra alusel, mis on esitatud ÕKE lisas⁷ ning õppekavale õppima asumise tingimused on määratud õppekavas ja vastuvõtu tingimustes⁸. ÕKE lisa⁹ pealkirjaks on „Vastuvõtu komisjoni töökord ja kooli vastuvõtu kord“, dokumenti avades on selle pealkirjaks „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli tasemeõppe vastuvõtukomisjoni töökord“. Eelnimetatud kord kehtestab¹⁰ ka kooli vastuvõtu tingimused ja korra ning selle pealkiri on eksitav, sest õpilastelt ei saa eeldada, et nad vastuvõtukomisjoni töökorra oskavad leida vastuvõtu korra.

Õppedirektori sõnul on tegemist eksitusega ja seda muudetakse veebruaris toimuval kooli nõukogu koosolekul.

1.1.2. Haridus- ja teadusministri määruse¹¹ kohaselt peab kool õpilase vastuvõtmiseks hindama asjakohaseid hindamismeetodeid kasutades õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks.

² Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“.

³ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“, § 2 lg 4.

⁴ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 3.

⁵ Kooli nõukogu 25.09.2023 protokoll nr 1-5/23/4.

⁶ HMS, § 56 lg 2.

⁷ ÕKE, p 2.2.

⁸ ÕKE, p 2.5.

⁹ ÕKE, lisa 1.

¹⁰ ÕKE, lisa 1 p 3.

¹¹ Haridus- ja teadusministri 16.04.20218. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 3 lg 1 p 4.

ÕKEs¹² sätestatu kohaselt esitleb õpilaskandidaat vastuvõtukomisjonile oma kutsealast motivatsiooni ja valmisolekut kutsestandardis ja õppekavas ettenähtud õpiväljundid omandada, tõendite, andmete ja tegevuste kaudu. Milliste tõendite, andmete ja tegevuste alusel vastuvõtukomisjon hindab õpilaskandidaadi valmisolekut oma kutsealast motivatsiooni ja valmisolekut kutsestandardis ja õppekavas ettenähtud õpiväljundid omandada, täpsustatud ei ole.

Erialajuhi sõnul esitavad õpilased need dokumendid, mis tuleb esitada lähtudes vastuvõtutingimustes kehtestatud, täiendavaid dokumente vastuvõtukomisjonis ei küsita. Õpilaskandidaadi oskused selgitatakse välja vestluse ja testi kaudu. Keevituserialal hinnatakse ka kandidaadi koordineerimise (koordineerimisharjutus tahvil).

Vestlusel osalenud keevitus- ja metallitööde õpperühma õpilaste sõnul toimus mõne õpilasega vestlus ainult erialajuhiga ning testi ei tehtud, vestlused toimusid selles keeles, mida õpilane oskas paremini. Vestlusel osalenud mootorsõidukitehniku õpperühma õpilaste sõnul toimus vastuvõtuvestlus ainult erialajuhiga ning see toimus vene keeles.

Vastuvõtukomisjoniga toimunud vestlusel selgitati, et iga õpilasega vestles üks või kaks vastuvõtukomisjoni liiget.

Järelevalves selgus, et kooli sisseastumiseks peavad õpilased esitama sisseastumistingimustes nõutud dokumendid, täiendavaid andmeid ja tõendeid ei esitata, viiakse läbi test ja vestlus, mille alusel kujuneb pingerida.

Eeltoodust tulenevalt tuleb ÕKEs täpsustada, millised on tõendid, andmed ja tegevused, mille alusel hinnatakse õpilaskandidaadi kutsealast motivatsiooni ja valmisolekut kutsestandardis ja õppekavas ettenähtud õpiväljundid omandada.

1.1.3. ÕKE¹³ kohaselt on õpilaskandidaatide hindamise kriteeriumid vestlus ja/või kirjalik test kutsesobivuse selgitamiseks ning sisseastumiskatsed, mis koosnevad kahest osast: kirjalik üldteadmiste test, mis võib sisaldada matemaatika, eesti keele ja kirjanduse (mis tahes teise õppekeelega kooli lõpetanud eesti keel teise keelena) ja loodusainete ülesandeid lähtuvalt sisseastumiseks nõutavast haridustasemest; vestlus, mille eesmärgiks on välja selgitada, kuivõrd õpilaskandidaat on kutseõpinguteks valmis, missugune on tema õpimotivatsioon antud eriala omandamiseks ja erialale tööle asumiseks. Õpilaskandidaatide hindamisel saadud punktid kannab vastuvõtukomisjon SAISi kümne tööpäeva jooksul arvates viimase hindamise toimumise päevast¹⁴.

Sisseastumiskatsete puhul on viidatud, et see võib sisaldada matemaatika, eesti keele ja kirjanduse (mis tahes teise õppekeelega kooli lõpetanud eesti keel teise keelena) ja loodusainete ülesandeid, kuid ei täpsusta, mis on katsetel kohustuslik.

Erialajuhtide sõnul ei tule teha testi 5. taseme puhul, muudel juhtudel tuleb teha kirjalik test ja viiakse läbi vestlus. Detailsem kirjeldus on esitatud sisseastumise infosüsteemis (edaspidi *SAIS*) iga eriala juures.

Õppedirektor täpsustas, et testide sisu koostab erialajuht vastavalt valdkonna spetsiifikale, arutades testi sisu oma valdkonna õpetajatega. Näiteks matemaatika on kõigil erialadel olulise tähtsusega ja sisaldub igas kirjalikus testis. Autovaldkonnas on füüsika alusteadmised, ühikud jm,

¹² ÕKE, lisa 1 p 7.1.

¹³ ÕKE, lisa 1 p-d 7.2, 7.4.

¹⁴ ÕKE, lisa 1 p 7.7.

samuti ehitusvaldkonnas. Metallivaldkonnas ja automaatikas on oluline näiteks skeemide, jooniste mõistmise oskus, ruumiline mõtlemine, metallide tundmine, mõõtühikute tundmine. Vastuvõtutesti muudetakse igaks uueks vastuvõtuks. 2023. aastal oli kutsekeskhariduse õpilastele eesti keele test, mis oli lugemisülesanne valikvastustega kõigile eesti keelest erineva emakeelega kandidaatidele.

Vestlusel osalenud eesti keele õpetajate sõnul ei ole neid kaasatud vastuvõtukomisjoni ning vastuvõtul kasutatava eesti keele testi koostamisele. Nende hinnangul võiks sisseastumisel kasutatav eesti keele test olla koostatud viisil, mis annaks võimalikult objektiivse tagasiside õpilaste eesti keele oskusest.

Õppedirektori kinnitusel esitatakse alates 2024/2025 vastuvõtust kooli nõukogule kinnitamiseks kõik vastuvõtutingimused, sh asjakohased hindamismeetodid õpilaskandidaadi valmisoleku testimiseks õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks.

1.1.4. Järelevalves oli vaatluse all õpilaste vastuvõtu korraldus 2022. aastal mootorsõiduki- tehniku ning keevitus- ja metallitööde õppekavale.

Järelevalves esitati vastuvõtukomisjoni protokollid¹⁵. Protokollid on väljavõtted SAISist, kus kajastuvad punktid testi ja vestluse eest ja koondpunktid ning on märges „vastuvõetav“, „kandideeriv“, „mitte ilmunud“. Mille eest on punktid saadud (hindekaala vm info), protokollid ei kajasta. Protokolli¹⁶ on märgitud vastuvõtukomisjoni koosseis: auto valdkonna vastuvõtukomisjoni esimees ja liikmed; teine protokoll¹⁷: metalli ja automaatika valdkonna vastuvõtukomisjoni esimees ja liikmed. Protokollid on allkirjastanud üks isik, kuid protokollidest ei selgu allkirjastaja isik. Kooli asjaajamiskorra¹⁸ kohaselt tuleb protokollile lisada koosoleku toimumise aeg ja koht; osalejad; päevakord; sõnavõtted; otsused. Protokolli peab vormistama protokollia. Vastuvõtukomisjoni protokolle, kus kajastuks koosoleku toimumise aeg ja koht, osalejad, päevakord, sõnavõtted, otsused, koolis koostatud ei ole. Protokollid ei ole vormistatud kooskõlas HMSiga¹⁹ mille kohaselt peab protokoll sisaldama menetlustoimingu eesmärki; menetlustoimingu käigus esitatud taotlusi; menetlusosalise seletuste sisu ning protokollile peab kirjutama alla selle koostanud isik.

Õppedirektori sõnul sisestab erialajuht tulemused (testi ja vestluse punktid) SAISi, laeb sealt alla Exceli faili ja vormistab protokolliks, mis allkirjastatakse erialajuhi poolt. Õppedirektor lisas, et kooli asjaajamine tervikuna on uuendamisel, erialajuhtide teadmised dokumentide vormistamise nõuetest pole olnud piisavad. Dokumendihaldussüsteemi Pinal kasutuselevõtuga ning kantselei juhi vahetumisega on kaasnud vajadus kogu asjaajamine korrastada ja töötajaid koolitada ning see on käimasolev tööprotsess.

Direktori käskkirjaga²⁰ kinnitatud auto valdkonna vastuvõtukomisjon oli 12-liikmeline. Protokollile²¹ on alla kirjutatud 4 liiget. Metalli ja automaatika valdkonna vastuvõtukomisjon oli

¹⁵ Autovaldkonna vastuvõtukomisjoni protokoll, rühmad 22SAT.1; 22SAT.2. Koostatud 03.08.2022. Metallivaldkonna vastuvõtukomisjoni protokollid, rühm 22KMT, rühm 22KMT-EST, koostatud 04.08.2022; 22KMT-EST, koostatud 23.08.2022.

¹⁶ Autovaldkonna vastuvõtukomisjoni protokoll, rühmad 22SAT.1; 22SAT.2. Koostatud 03.08.2022.

¹⁷ Metallivaldkonna vastuvõtukomisjoni protokollid, rühm 22KMT, rühm 22KMT-EST, koostatud 04.08.2022; 22KMT-EST, koostatud 23.08.2022.

¹⁸ Direktori 12.09.2022 käskkiri nr 3-6/189 (digiallkirjastamata); 28.09.2018 käskkiri nr 1-4/15 „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli asjaajamiskorra kinnitamine“, p-d 3.7, 5.8.

¹⁹ HMS, § 18 lg-d 2, 3.

²⁰ Direktori 16.05.2022 käskkiri nr 1-4/6.

²¹ Autovaldkonna vastuvõtukomisjoni protokoll, rühmad 22SAT.1; 22SAT.2. Koostatud 03.08.2022.

kinnitatud 9-liikmelisena, protokollile²² on alla kirjutanud 4 liiget. ÕKEs kehtestatud vastuvõtukomisjoni töökord²³ ja direktori käskkiri²⁴ ei täpsusta vastuvõtukomisjoni töökorraldust. Määratletud on vastuvõtukomisjoni ülesanded, aga ei selgu, kuidas ja mille alusel teeb vastuvõtukomisjon otsused.

Õppedirektor täpsustas, et vastuvõtukomisjon on valdkonnapõhine ning vastuvõtukomisjonid spetsialiseeruvad vastavalt õppekavale.

Erialajuhtide sõnul hinnatakse vastuvõtul testi tulemusi ning toimub vestlus, mille põhjal koostatakse koond. Lisaks toimub vastuvõtukomisjonis arutelu. Otsuse õpilaskandidaadi vastuvõtu kohta teeb õppekavapõhine komisjon. Vastavad arutelud protokollitud ei ole.

Õppedirektor lisas, et parendusena nähakse, et asjaajamise korras tuleb vastuvõtudokumentide menetlemine eraldi kirjeldada ning vastuvõtukomisjoni kinnitamisel määrata liikmete rollid.

2022. aastal olid õpilaskandidaatide kutsesobivuse hindamiskriteeriumid ja vastuvõtutestid kinnitatud direktori käskkirjaga²⁵. Testides (nt lisa 3, metalli valdkond) oli määratletud, kui palju annavad punkte konkreetsed ülesanded, aga ei nähtu, mille alusel saadakse punkte vestlusel vastuvõtukomisjoniga. Maksimaalselt oli võimalik saada 30 punkti, kuid hindamiskriteeriumid puudusid. 2023. aasta vastuvõtul oli määratletud, mille alusel kujuneb punktisumma.

Õpilaste kooli vastuvõtu nimekirjad on kinnitatud direktori käskkirjaga²⁶. Käskkirja preambulas on alusena viidatud vastuvõtukomisjoni otsusele, kuid ei ole täpsustatud, missugusele otsusele. Puuduvad vastuvõtukomisjoni otsuste (protokollide) numbrid ja kuupäevad.

Järelevalvemenetluse ajal esitati talvise vastuvõtu vastuvõtukomisjoni koosoleku protokoll²⁷. Koosoleku protokollis on määratletud koosoleku toimumise aeg ja koht, osalenud liikmed, vestluste ja testide tulemused, vastu võetud otsused. Protokollis puudub viide otsuste vaidlustamisvõimalustele²⁸.

1.1.5. Haridus- ja teadusministri määruse²⁹ kohaselt võib kool õpilase vastu võtta alanud õpetööga õppekavale, arvestades nimetatud määruses sätestatud. ÕKE³⁰ kohaselt toimub õpilaskandidaadi hindamine ja vastuvõtmise otsustamine ÕKEs kehtestatud korras.

Õpilasi on valimi õpperühmadest õpilaste nimekirja arvatud direktori käskkirjaga³¹ õppeaasta keskel. Käskkirjadest nähtub, et õpilased on vastu võetud avalduse ja ÕKE alusel. Puuduvad

²² Metallivaldkonna vastuvõtukomisjoni protokollid, rühm 22KMT, rühm 22KMT-EST, koostatud 04.08.2022; 22KMT-EST, koostatud 23.08.2022.

²³ ÕKE, lisa 1.

²⁴ Direktori 16.05.2022 käskkiri nr 1-4/6 „2022. a vastuvõtukomisjonide koosseisude ja õpilaskandidaatide kutsesobivuse hindamiskriteeriumide kinnitamine“.

²⁵ Direktori 16.05.2022 käskkiri nr 1-4/6 „2022. a vastuvõtukomisjonide koosseisude ja õpilaskandidaatide kutsesobivuse hindamiskriteeriumide kinnitamine“, lisad 1–4.

²⁶ Direktori 30.08.2023 käskkiri nr 3-6/149 „Kooli vastuvõtmine (vastuvõtt KMT-E)“; 30.08.2022 käskkiri nr 3-6/149 „Kooli vastuvõtmine (vastuvõtt _Mootorsõidukitehnik 22SAT-E)“; 31.08.2022 käskkiri nr 3-6/162 „Kooli vastuvõtmine (vastuvõtt _Keevitus-ja metallitööd)“.

²⁷ Vastuvõtukomisjoni 02.02.2024 koosoleku protokoll nr 4-7/24/1.

²⁸ HMS, § 57 lg 1.

²⁹ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“, § 5.

³⁰ ÕKE, lisa 1 p 9.

³¹ Direktori 12.09.2022 käskkiri nr 3-6/189; 13.09.2022 käskkiri nr 3-6/190; 20.09.2022 käskkiri nr 3-6/200; 10.10.2022 käskkiri nr 3-6/213; 14.10.2022 käskkiri nr 3-6/217; 01.11.2022 käskkiri nr 3-6/226; 06.02.2023 käskkiri nr 3-6/279; 27.02.2023 käskkiri nr 3-6/293.

viited vastuvõtukomisjoni otsusele ning vastuvõtukomisjoni koosoleku protokolle järelevalves ei esitatud.

Õppedirektor selgitas, et nimetatud õpilased õppisid samal õppekaval III kursusel, õpilased viidi üle teisele erialale ning selleks arvati nad käskkirjaga õpilaste nimekirjast välja ja võeti vastu II kursusele koostelukksepa erialale. Ukraina sõjapõgenikud tulid sama eriala õppekavalt, nende puhul konkurssi või kandideerimist ei peetud vajalikuks ning direktori käskkirjaga vastuvõtus vastuolu õigusaktiga ei nähtud. Õpilastega vestlesid erialajuht ja erialaõpetaja. Õppedirektor lisas, et õpilaste vastuvõtul õppeperioodil tehakse testid ja viiakse läbi vestlused, aga vastuvõtukomisjoni õpilasi ei saadeta.

1.1.6. 2023/2024. õppeaastal on õpilaste vastuvõtu korraldust muudetud. Direktori käskkirjaga³² kinnitatud 2023/2024. õppeaasta vastuvõtukomisjonide moodustamisel on vastuvõtukomisjonide koosseisud määratletud kuupäevaliselt (juuli, august) ja nimeliselt, käskkirjas on toodud välja õiguslik alus. Direktori käskkirjaga³³ on auto ning metalli ja automaatika valdkonna vastuvõtukomisjonid moodustatud nimeliselt perioodiks 05.12.2023–15.02.2024.

Arendusjuhi sõnul on vastuvõtukomisjonid tehtud eraldi suviseks ja talviseks vastuvõtuks.

1.1.7. Direktori käskkirjaga³⁴ on kinnitatud 2023/2024. õppeaasta vastuvõtuks uuendatud vestluste ja testide vormid ning hindamiskriteeriumid. Käskkirjast selgub, et sellel on 7 lisa, kuid käskkirja juurest digiallkirjastatud lisad puudusid. Lisad esitati järelevalves eraldi dokumentidena.

Kui kehtestataval dokumendil on lisad, tuleb need kinnitada ühes digikonteineris või muul viisil selliselt, et oleks tagatud õigusselgus ning oleks kindlus, millised dokumendid on põhidokumendiga seotud.

Järelevalves vaadeldi juhuvalimina 2023. aasta vastuvõtul täidetud teste ja vestluste tulemusi. Vaadeldud dokumendid olid vormistatud vastavalt kinnitatud vormidele ja punktiarvestus lähtus kehtestatud hindamiskriteeriumidest. Kinnitatud vestluse vorm ja hindamiskriteeriumid võimaldavad hinnata objektiivsemalt ja läbipaistvamalt õpilaskandidaadi valmisolekut asuda õppima valitud erialal.

1.1.8. Kooli nõukogu koosolekul³⁵ on toodud välja, et õpilasesinduse esindaja tegi ettepaneku tõsta vastuvõtutingimustes lävendi taset, samuti võiks jagada rühmad vastavalt nende võimele, tugevama tasemega ja järeleaitamist vajavad õpilased.

Õppedirektori sõnul lävendit ei ole seatud, õpilasesinduse ettepanek on tehtud käesoleva õppeaasta sügisel. Väga palju on koolis muutunud seoses üleriigiliselt kehtestatud üleminekuga eestikeelsele õppele, mis on oluliselt muutnud õpilaste suhtumist eestikeelsele õppele – suhtumine on positiivsem. Õpilasi püütakse toetada õppetöö diferentseerimisega.

Õpilasesindus on moodustatud³⁶ detsembris 2023.

Õppedirektor täpsustas, et detsembris kinnitati uus õpilasesinduse koosseis. Iga õpperühm valib õpilasesindusse esindaja, aga kuna õpilasesinduse õppekeel on eesti keel, ei ole õpilasesinduses esindajaid kõikidest õpperühmadest. Sel juhul saavad õpilased info rühmajuhendajate kaudu. Vestlusel osalenud mootorsõidukitehnika õpperühma õpilased õpilasesinduse olemasolust ei teadnud.

³² Direktori 12.05.2023 käskkiri nr 1-2/23/3.

³³ Direktori 04.12.2023 käskkiri nr 1-2/23/20 „2023/2024. õa vastuvõtukomisjonide koosseisude kinnitamine“.

³⁴ Direktori 18.07.2023 käskkiri nr 1-2/23/7.

³⁵ Kooli nõukogu 29.11.2023 koosoleku protokoll nr 1-3/23/5.

³⁶ Direktori 04.12.2023 käskkiri nr 1-2/23/19 „Õpilasesinduse koosseis 2023/2004. õa“.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmete sõnul oli neil teada, millised olid sisseastumise tingimused ning vastavalt erialale tuli sisseastumisel sooritada test või toimus ainult vestlus. Osade õpilastega toimusid sisseastumisel vestlused eesti, osadega vene keeles ja see sõltus õpilase keeletasemest.

1.2. Õpilaste toevajaduse väljaselgitamine vastuvõtuprotsessis

Haridusliku erivajadusega (edaspidi *HEV*) õpilase kutseõppe tasemeõppe korraldamine, sealhulgas haridusliku erivajaduse tuvastamine ning tugimeetmete rakendamine on reguleeritud haridus- ja teadusministri määrusega³⁷. Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord tuleb määrata³⁸ kooli õppekorralduseeskirjas.

Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord on ÕKEs kehtestatud³⁹. ÕKE lisa⁴⁰, millega on kehtestatud vastuvõtukomisjoni töökord, ja lisa 5, millega on kehtestatud HEV-õppija õppetöö korralduse alused, ei määratle, kuidas selgitatakse õpilaste toevajadus välja vastuvõtuprotsessis. Õppedirektor selgitas, et kuna koolis on üks tugispetsialist ja kaks rühmajuhendajat, siis neid vajadusel vastuvõtukomisjoni töösse kaasatakse.

Arendusjuhi sõnul otsustab vastuvõtukomisjon, keda ja kuna on vaja kaasata. Vajadusel suunatakse õpilane ka teisele õppekavale, mis on õpilasele sobivam. Ebapiisava keeleoskuse põhjal tema sõnul õpilasi vastu võtmata ei jäeta. Eesti keele lähtetaseme test tehakse õppeaasta alguses ja selleks kasutatakse eksamite infosüsteemi (edaspidi *EIS*) keskkonda. Ebapiisava eesti keele oskuse tõttu ei ole arendusjuhi kinnitusel erialavahetust toimunud. Põhikooli hinnetelehte ei ole küsitud põhjusel, et õpilasi hinnatakse põhikoolis väga erinevalt ja see ei anna õpilaste teadmiste kohta adekvaatset teavet. Toevajaduse kohta sisseastumisel ei küsita. Kui õpilased on vastu võetud, siis augustis on lastevanemate koosolek, kus tutvustatakse tugiteenuseid, antakse ülevaade võimalikest toetustest. Õpilased ja vanemad saavad tutvuda õpikeskkonnaga.

Erialajuhi sõnul autoerialal küsitakse õpilastelt täiendavalt ka tervise kohta.

Tagasisidet vastuvõtuprotsessi korralduse kohta õpilastelt küsitud ei ole, kuid õppedirektori sõnul võiks seda edaspidi teha.

1.3. Dokumenteerimine ja teabehaldus

1.3.1. Haridus- ja teadusministri määruse⁴¹ kohaselt peab kool korraldama õpilase vastuvõtmiseks vajalike dokumentide vastuvõtmise, registreerimise ja säilitamise vastavalt kooli asjaajamiskorrale.

Kooli asjaajamiskord on kinnitatud⁴² direktori käskkirjaga.

ÕKE⁴³ kohaselt asuvad õpilaskandidaatide sooritatud testid ja vestluste protokollid vastava õppevaldkonna juhi juures kuni esimese õppeaasta lõppemiseni, seejärel need hävitatakse või kustutatakse.

³⁷ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“.

³⁸ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 11.

³⁹ ÕKE, lisa 5.

⁴⁰ ÕKE, lisa 1 „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli tasemeõppe vastuvõtukomisjoni töökord“.

⁴¹ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 3 lg 1 p 5.

⁴² Direktori 28.09.2018 käskkiri nr 1-4/15 „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli asjaajamiskorra kinnitamine“.

⁴³ ÕKE, lisa 1 p 7.8.

Järelevalves selgus, et testide ja vestluste protokollid asuvad erialajuhtide käes ning nende kättesaadavus sõltub erialajuhi kohalolekust.

Õppedirektori sõnul on kooli asjaajamiskord uuendamisel. Uus dokumentide liigitusskeem on kinnitatud direktori käskkirjaga⁴⁴ ja alates 2024. aastast registreeritakse vastuvõtuga seotud dokumendid dokumendihaldussüsteemis PINAL. Vastuvõtukomisjonide ning testide ja vestluste protokollid säilitatakse vastavalt uuele liigitusskeemile viis aastat ning säilitatakse õppesekretäri juures.

1.3.2. Haridus- ja teadusministri määrus⁴⁵ sätestab, et hiljemalt õppetöö alguseks kantakse vastu võetud õpilased direktori käskkirjaga kooli õpilaste nimekirja ning õpilased registreeritakse Eesti hariduse infosüsteemis.

Õppetöö alguseks olid vastu võetud õpilaste andmed kantud direktori käskkirjaga kooli õpilaste nimekirja ning õpilased olid registreeritud EHISes.

1.3.3. Kutseõppeasutuse seadus⁴⁶ (edaspidi *KutÕS*) sätestab, et kooli vastuvõtutingimusi ja -korda ning õppekorraldust reguleerivad dokumendid, sealhulgas kooli põhimääruse, õppekavad ning õppekorralduseeskirja ja sisekorraeeskiri ja avalikustab kool oma veebilehel.

Kooli vastuvõtutingimused ja -kord ning õppekorraldust reguleerivad dokumendid, sealhulgas kooli põhimäärus, õppekavad ning õppekorralduseeskiri ja sisekorraeeskiri on kooli veebilehel⁴⁷ avalikustatud.

ÕKEs⁴⁸ on määratletud, et vastuvõtukomisjoni liikmete kontaktandmed ja tööaeg on avaldatud kooli veebilehel <https://mehaanikakool.ee/et/vastuvott>. Viidatud veebileht ei avane (vaadatud 13.12.2023; 29.01.2024).

Õpilaste kooli vastuvõtu korras vajab täpsustamist vastuvõtukomisjoni tegevus ning korrastamist vajab vastuvõtukomisjoni dokumentatsiooni vormistus.

1.4. Ettepanekud direktorile

1.4.1. Täpsustada kooli õppekorralduseeskirjas ja selle lisas vastuvõtukomisjoni ülesandeid komisjoni tegevuse dokumenteerimisel.

1.4.2. Täpsustada õppekorralduseeskirja lisa 1 pealkirja, et pealkiri oleks kooskõlas sisuga.

1.4.3. Kaasata vastuvõtukomisjoni ja vastuvõtutestide ettevalmistamisele ja koostamisele eesti keele õpetajad, et saada õpilaste eesti keele tasemest ajakohasem tagasiside.

1.4.4. Täpsustada õpilaste vastuvõtu korraldust, tagades vastuvõtuga seotud dokumentatsiooni säilitamise viisil, et vastuvõtuvestluste protokollid, testide ja vestluste tulemused säilitatakse koolis ühes kohas ja nende kättesaadavus ei sõltuks erialajuhi kohalolust.

1.4.5. Allkirjastada dokumentide lisad koos kinnitatava dokumendiga ühes digikonteineris, et oleks tagatud õigusselgus dokumentide kehtivuse osas.

⁴⁴ Direktori 24.11.2023 käskkirja nr 1-2/23/16.

⁴⁵ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 4 lg 1.

⁴⁶ KutÕS, § 25 lg 6.

⁴⁷ [Lasnamäe Mehaanikakool](https://mehaanikakool.ee)

⁴⁸ ÕKE, lisa 1 p 2.

1.5. Ettekirjutused direktorile

1.5.1. Tagada vastuvõtukomisjoni protokollide vormistamisel kooskõla haldusmenetluse seaduse § 57 lõikega 1 vastavalt punktis 1.1.4 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.05.2024.

1.5.2. Tagada õpilaste vastuvõtt alanud õppetööga õppekavale kooskõlas haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määruse nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“ §-s 5 kehtestatud. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.05.2024.

2. I kursusele vastu võetud vene õppekeelega koolist tulnud õpilaste toetamine õpinguperioodil

2.1. Õpilaste toevajaduse väljaselgitamine õpinguperioodil

2.1.1. Haridus- ja teadusministri määruse⁴⁹ kohaselt tuleb koolis haridusliku erivajaduse tuvastamiseks ning vajalike tugiteenuste või tugimeetmete määramiseks ja rakendusplaani koostamiseks, sealhulgas meetmete tulemuslikkuse hindamiseks, muutmiseks ning rakendamise lõpetamiseks, moodustada tugirühm, kuhu lisaks tugispetsialistidele kuuluvad HEV-õpilase rühmajuhendaja ja vajadusel õpiprotsessiga vahetult seotud õpetajad. Kool peab määrama⁵⁰ töötaja, kes vastutab HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest.

ÕKEs⁵¹ kehtestatu kohaselt vastutab õppija erivajaduse tuvastamise, tema kompetentside ja vajaduste hindamise, vajalike tugimeetmete määramise, nende rakendamise ja tulemuslikkuse jälgimise eest kooli HEV-koordinaator (edaspidi *HEVKO*).

Direktori käskkirjaga⁵² on kinnitatud tugirühma ülesanded ja töökord ning on määratud töötaja HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest. Määratud töötaja ülesannete hulka kuulub koolisisese teavitustöö koordineerimine vastutusvaldkonnas. Käskkirja kohaselt vastutab HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest õppedirektor. Direktori käskkirjaga⁵³ kinnitatud „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli tugirühma ülesanded ja töökord“ sätestab, et tugirühma tegevust koordineerib direktori käskkirjaga määratud töötaja, üldjuhul sotsiaalpedagoog-HEV-koordinaator.

Järelevalves selgus, et kuna koolis ei olnud HEV-koordinaatorit, siis kuni ametikoha täitmiseni on vastav ülesanne määratud õppedirektorile.

Dokumendid ei ole vormistatud ühtse dokumendina. Käskkirja, millega on kinnitatud tugirühma ülesanded ja töökord, lisa 1 on digiallkirjastatud eraldi dokumendina.

⁴⁹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 2.

⁵⁰ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 3.

⁵¹ ÕKE, lisa 5 p 3.2.

⁵² Direktori 02.10.2023 käskkiri nr 1-1/23/9.

⁵³ Direktori 02.10.2023 käskkiri nr 1-1/23/9-2, lisa 1 „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli tugirühma ülesanded ja töökord“.

Õppedirektori sõnul on eksimused dokumentatsiooni vormistamisel seotud dokumendihaldussüsteemide vahetusega. Õpilase toevajadus selgitatakse õppedirektori sõnul välja rühmajuhendajate ja sotsiaalpedagoogi koostöös, sh vaadatakse eelmise kooli sissekandeid EHISest. Lisaks vestlevad rühmajuhendajad lapsevanematega. Iga õppeaasta alguses jälgib rühmajuhendaja I kursuse õpilasi koostöös sotsiaalpedagoogi ja õpetajatega. Toimuvad rühmajuhendajate tunnid, mille käigus jälgitakse õpilasi.

2.1.2. Määruse⁵⁴ kohaselt on tuvastatavaks erivajaduseks ka õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus, mille tuvastamise aluseks on põhi- või keskkhariduse omandamist tõendav dokument või kooli tugirühma otsus ning kool koostöös kooli pidajaga peab tagama HEV-õpilasele tugiteenuste, sealhulgas karjääriteenuse, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogilise ja psühholoogilise teenuse kättesaadavuse ning rakendama vajadusel tema toetamiseks hariduslikke tugimeetmeid, sh täiendavat eesti keele õpet õpilasele, kes pole suuteline õpet alustama eesti keeles.

Kooli HEV-õppija õppetöö korralduse aluste järgi toimub õpilase õpingute alustamiseks ebapiisava eesti keele oskuse tuvastamine kas põhi- või keskkhariduse omandamist tõendava dokumendi või tugirühma otsuse alusel. Tugiteenuste ja -meetmete loetelus on olemas ka täiendav eesti keele õpe. Kooli tugirühma koosseisus ei ole ühtegi kvalifitseeritud eesti keele õpetajat. Kooli nõukogu poolt kinnitatud tugirühma ülesanded ja töökord sätestab, et tugirühma koosseisus on õppedirektor, sotsiaalpedagoog, rühmajuhendajad ja erialade juhid.

Õppedirektori sõnul toimuvad tugirühma koosolekud valdkondade lõikes vähemalt neli korda aastas. Tugirühm otsustab juhtumipõhiselt, kelle kaasamine on õppija toetamiseks või probleemi lahendamiseks vajalik. Kaasatud isikud võivad olla õpetajad, kutseõpetajad, õpirände koordinaator, kooliõde, kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või muu ametiisik, õppija seaslik esindaja.

EHISE andmetel⁵⁵ on koolis 175 õpilast, kellel puudub õpingute alustamiseks piisav eesti keele oskus.

Õppedirektor selgitas, et vähemalt A1-tase on õpilastel üldjuhul olemas ning kooli eesmärk on, et lõpetades oleks õpilastel B2-tase.

Erialajuhid lisasid, et õppeaasta alguses tehtud keeletestide põhjal selgitatakse välja õpilaste toevajadus eesti keeles. Testide tulemuste põhjal moodustatakse lisaõppeks keeleõpperühmad A1-, A2- ja B1-tasemele: A1-tasemel 40, A2-tasemel 40, B1-tasemel 60 kontakttundi. A1-taseme keeleõpperühmas õpivad Ukrainast tulnud õpilased ja minimaalse keeleoskusega õpilased. Kõige arvukamad on A2-taseme keeleõpperühmad. Nii A1-, A2- kui B1-taseme lisatunnid toimuvad I kursuse jooksul. Õpilased, kes I kursuse lõpuks B1-tasemeni ei jõua, jätkavad II kursusel õpinguid oma kursusega, kuid täiendavat eesti keele õpet enam ei saa. II kursusel on pakutud täiendavat eesti keele õpet vaid Ukrainast pärit õpilastele. Kuigi vajadus täiendada eesti keele õppe järele oleks ka II kursusel, on seda võimalik korraldada vaid valikainete arvelt. Eesti keeles on lisaks õpitee tunnid, kus kasutatakse lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) meetodeid (5 Eesti kutsehariduse arvestuspunkti (edaspidi *EKAP*) kolme õppeaasta jooksul) ning eestikeelne õpe toimub ka erialatundides. Erialajuhtide sõnul III kursuse lõpuks tavaliselt keeleoskus paraneb.

Individuaalne õppekava (edaspidi *IÕK*) on eesti keeles 2022/2023. õppeaastal koostatud tugimeetmena 48-le Ukrainast tulnud õpilasele.

⁵⁴ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 6 p 8, § 7 lg 1 p 5.

⁵⁵ EHISE andmed seisuga 05.01.2024.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmete sõnul on oluline, et koolis oleks lisatunde eesti keele õppeks. I kursusel õppijate hinnangul võiks tunde olla pigem rohkem, II kursuse õpilase hinnangul on neil tunde piisavalt.

Õpetajate sõnul aitaks koolis eestikeelsele õppele üleminekut tõhustada eesti keele lisatundide pakkumine ka II kursuse õpilastele.

2.1.3. Haridus- ja teadusministri määruse⁵⁶ kohaselt vastutava töötaja ja tugirühma ülesanded ning töökorra kinnitab direktor käskkirjaga ning teavitab kooli nõukogu.

Kooli direktor on nõukogu liikmeid e-kirjaga⁵⁷ teavitanud.

2.2. Tugispetsialistide teenuse osutamine

KutÕSi⁵⁸ kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Haridus- ja teadusministri määrus⁵⁹ sätestab, et kool koostöös kooli pidajaga peab tagama HEV-õpilasele tugiteenuste, sealhulgas karjääriteenuse, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogilise ja psühholoogilise teenuse kättesaadavuse.

Koolis töötab üks sotsiaalpedagoog 1,0 koormusega. Eripedagoogi ja psühholoogi teenust koolis ei osutata, kuid ühel rühmajuhendajal on magistriskraad psühholoogias. Seega oleks koolil võimalus korraldada õppekasvatustegevust ka viisil, et rühmajuhendaja täidaks osalise koormusega psühholoogi ametikohta.

Õppedirektori sõnul ei soovi rühmajuhendaja psühholoogina töötada ebapiisava riigikeeleoskuse pärast.

Kooli direktori käskkirjaga⁶⁰ oli kuulutatud välja konkurss sotsiaalpedagoogi/HEV-koordinaatori ja psühholoogi ametikohale. Konkursi tulemusena asub 16.02.2024 koolis tööle HEVKO, kel on bakalaureusekraad psühholoogias ja valmisolek jätkata õpinguid psühholoogia erialal.

Õppedirektori sõnul on rühmajuhendajad suunanud õpilasi psühholoogi tasuta teenusele. Vajadus on 1,0 koormusega psühholoogi ametikoha täitmiseks. Koolil on valmisolek osta teenust sisse, kui leitakse teenusepakkuja. Eripedagoogi vajadust ei nähta. Õpetajad on saanud koolitusi, kuidas õpilasi õppetöös toetada ja õppematerjali kohandada. Vajadus on ühe täiendava sotsiaalpedagoogi ametikohale, kuna sotsiaalpedagoog ei valda riigikeelt ning teenus on tagatud ainult vene/ukraina emakeelega õpilastele. Eesti keelt kasutab sotsiaalpedagoog *Google* tõlget kasutades.

Vestlusel osalenud sotsiaalpedagoogi hinnangul on koolis vajadus ka eripedagoogi järele.

Vestlustel osalenud õpilastest osad ei teadnud, et koolis töötab ka sotsiaalpedagoog. Vajadusel pöörduakse rühmajuhendaja poole.

Eripedagoogi ülesandeks on õpilase arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning õpivajaduste väljaselgitamine; õpetajate juhendamine ja nõus-

⁵⁶ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 p 5.

⁵⁷ E-kiri 02.10.2023.

⁵⁸ KutÕS, § 43 lg 2 p 10.

⁵⁹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 1.

⁶⁰ Direktori 11.12.2023 käskkiri nr 1-1/23/14 „Õppekasvatusala töötajate vaba ametikoha konkursi väljakuulutamise ja komisjoni moodustamine“.

tamine õpilase õppe planeerimisel ja läbiviimisel; õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine õppeasutuses. Seega ei peaks tekkima koolis olukorda, kus nimetatud spetsialisti toe järele vajadust ei nähta.

Koolipsühholoogil on lisaks sekkuvale ülesandele ka ennetav roll, st ta peaks hindama õpilase psühholoogilist arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavaid tegureid, nõustama õpilast isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul ja tema tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel. Koolipsühholoogi tase 7 kutsestandard näeb ette, et koolipsühholoog korraldab ning viib läbi haridusasutusele suunatud teavitus- ja ennetustegevusi, lähtudes sihtgrupi vajadusest, ja osaleb haridusasutuse arendustegevuses lapse vajadusi arvestava arenguning õpikeskkonna kujundamisel ning lapse toetamiseks sobivate meetmete valikul. Seega on oluline tagada koolis tugispetsialistide teenuse tagamine.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul on toevajadusega õpilaste arv suur, õpetajaid ja õpilasi toetavad eelkõige rühmajuhendajad, kellega koostöö on sujunud õpetajate hinnangul väga hästi.

2.3. Tugimeetmete rakendamine

2.3.1. Haridus- ja teadusministri määruse⁶¹ kohaselt tuleb tugiteenuste osutamise tingimused ja kord kehtestada kooli õppekorralduseeskirjas.

Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord on ÕKEs⁶² kehtestatud. Kehtestatud korra⁶³ kohaselt tagab kool koostöös kooli pidajaga HEV-õpilasele tugiteenuste, sealhulgas karjääriteenuse, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogilise ja psühholoogilise teenuse kättesaadavuse ning rakendab vajadusel tema toetamiseks järgmisi hariduslikke tugimeetmeid: IÕK või õppetöögraafiku (edaspidi *IÕG*) koostamine ja rakendamine; individuaalse karjääriplaani koostamine; õpe väikerühmas suurusega 4–12 õpilast; mõõdukas või põhjalik pedagoogiline sekkumine; täiendav eesti keele õpe õpilastele, kes pole suutelised õpet alustama eesti keeles.

Kooli nõukogu koosolekul⁶⁴ on toodud välja, et I õppeperioodil on toimunud viis tugirühma koosolekut. 31.08.2023 viidi tingimisi üle järgmisele kursusele 84 õpilast. Õppevõlgade likvideerimise tähtaeg oli 06.11.2023. Seisuga 13.11.2023 olid võlad jäänud parandamata 20 kutsekeskhariduse õpilasel ja 14 kutseõppe õpilasel. Otsustati, et tugitegevuste 2023/2024. õppeaasta I poolaasta tõhusust tugirühma analüüsib ja koostab parendustegevuste kava II poolaastaks, vastutab õppedirektor, ning analüüsi ja II poolaasta parenduste ettekande esitab õppedirektor nõukogu koosolekul.

Järelevalves selgus, et tugirühma otsusega määratud tugimeetmetele rakendusplaan koolis koostatud ei ole.

Õppedirektor selgitas, et õpilaste toetamisel teevad palju ära rühmajuhendajad, kes võtavad õpilasega ühendust kohe, kui õpilane puudub. Kui erialaõpetaja näeb, et õpilasel tekivad probleemid, võtab erialaõpetaja ühendust rühmajuhendajatega. Rühmajuhendajatega koostöös tehakse graafikud õppevõlgnevuste likvideerimiseks, vajadusel toimuvad ümarlauad, kuhu kaa-

⁶¹ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 11.

⁶² ÕKE, lisa 5.

⁶³ ÕKE, lisa 5 p 3.1.

⁶⁴ Kooli nõukogu 29.11.2023 koosoleku protokoll nr 1-3/23/5.

satakse lapsevanem. Kui õpilane tunneb vajadust psühholoogi teenusele, teavitab ta sellest rühmajuhendajat. Õppedirektori sõnul pakutakse õpilastele, kellele on tugirühma poolt määratud tugimeetmeks mõõdukas pedagoogiline sekkumine, õpiabi. Õpilaste peamiseks toetajaks on rühmajuhendaja, kes õpetab neile õpioskusi, nõustab ning vahendab vajadusel õpetaja ja õpilase vahelist suhtlust. Kuna rakendusplaan ei ole, on info tegevuste kohta õpilaste toetamisel koon-
danud rühmajuhendajad. Õpilastega peetud vestlused on kantud õppeinfosüsteemi Tahvel tugi-
teenuste infosse.

Mõõduka pedagoogilise sekkumise tulemuslikkust koolis süsteemselt hinnatud ei ole. Õpilastele pakutakse mahajäämuse korral konsultatsioone. Konsultatsioonide graafik on kodulehel, detsembris tehti lisakonsultatsioone. Tahvli kaudu on võimalik kutsuda õpilasi lisakonsultatsiooni. Sealt näevad konsultatsiooniaegu ka lapsevanemad.

Õpilastele on viidud läbi tagasisideküsitlusi tugiteenuste tagamise kohta, tulemused kajastuvad Tahvliis. 2021/2022. õppeaastal uuriti õppijate rahulolu õpetamisega, kohanemist kooliga, rahulolu tugiteenuste osutamisega. 2022/2023. õppeaastal uuriti rahulolu õppimise ja õpetamisega. Tulemusi analüüsiti ka õpetajate lõikes ning vajadusel viidi õpetajatega läbi vestlused. Lisaks on osaletud Haridus- ja Noorteameti (edaspidi *Harno*) poolt läbi viidud rahuloluküsitlustes. Koolis pakutud nõustamisteenustega on kooli õpilased võrreldes teiste kutsekoolide õpilastega rohkem rahul, nt 2022: täiesti nõus 28,9% (Eesti 19,8%); pigem nõus 44,7% (Eesti 43,2%); 2023: täiesti nõus 23,7% (Eesti 18,3%); pigem nõus 39% (Eesti 39,9%); ei ole üldse rahul 0% (Eesti 4,9%).

Arendusjuht lisas, et koolis on kooliõde, kelle poole on õpilastel võimalik pöörduda ja kellelt saab teavet võimalike tugiteenuste kohta. Kooliõde on koostanud analüüsi, milliseid tugiteenuseid õpilased vajavad, ning õpilasi on suunatud ka vastavate erialaspetsialistide juurde, nt uneprobleemidega, depressiooniga.

2.3.2. KutÕSi⁶⁵ kohaselt võib kool õpilase individuaalsuse arvestamiseks teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, koostades õpilasele kooli õppekava alusel IÕK. ÕKEs⁶⁶ kehtestatu kohaselt on õpilastel võimalik õppida ka IÕG järgi. IÕG rakendamist on õigus taotleda õpilasel, kes tervislikel, perekondlikel vms mõjuvatel põhjustel ei saa õppes osaleda tunniplaaniga ettenähtud korras ja aegadel või tuleb üle teisest koolist⁶⁷. ÕKEs⁶⁸ on sätestatud, et õpetaja, rühmajuhendaja määratleb vajaduse, kirjeldab probleemi ja selle ulatuse ning algatab IÕK arutelu. IÕK algataja kutsub kokku töörühma, kuhu kuuluvad rühmajuhendaja, vastava teema/mooduli õpetaja(d), õpilasega seotud tugispetsialist(id).

IÕG koostamist kutseõppeasutuste tegevust reguleerivad õigusaktid ette ei näe, selleks tuleb koostada IÕK. Järelevalve ajal ei olnud koolis koostatud ühelegi õpilasele IÕGd. 2022/2023. õppeaastal oli direktori käskkirjaga⁶⁹ määratud IÕK 48-le uussisserändajast õpilasele perioodiks 03.04.2023–31.05.2025 õppijate individuaalsuse arvestamiseks. Üldjuhul koostatakse IÕK üheks õppeaastaks. IÕK jätkumisel muutuvad (vähenevad või lisanduvad) õppetöös rakendatavad meetmed. Ka ÕKEs⁷⁰ on sätestatud, et IÕK koostatakse kuni üheks õppeaastaks.

⁶⁵ KutÕS, § 32 lg 8.

⁶⁶ ÕKE, lisa 5 p 5.

⁶⁷ ÕKE, lisa 5 p 5.1.

⁶⁸ ÕKE, lisa 5.

⁶⁹ Direktori 19.04.2023 käskkiri nr 4-1/23/18.

⁷⁰ ÕKE, lisa 5 p 4.4.

EHISes IÕKde rakendamine ei kajastu. 2023. aasta sügisel sisseastunutele ei ole IÕKsid koostatud. IÕKde vaatlusel selgus, et kõik õppekavad olid ühesugused, mistõttu ei ole selle koostamisel arvestatud õpilase individuaalse arenguga õppeprotsessis.

2.3.3. Haridus- ja teadusministri määruse⁷¹ kohaselt kehtestatakse õpilaste väljaarvamise tingimused ja kord ÕKEs.

Õppija väljaarvamine kooli õpilaste nimekirjast on ÕKEs kehtestatud⁷². Õpilaste koolist väljaarvamine on vormistatud direktori käskkirjaga. Direktori käskkirjadest⁷³ ei selgu, kas õppevõlgnevuste tõttu välja arvatud õpilastele oli antud võimalus esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited ning puudus viide vaidlustamisvõimalusele, otsustel puuduvad viited faktilistele ja õiguslikele alustele. Õiguslikud alused ja viited vaidlustamisvõimalustele puuduvad ka käskkirjadest⁷⁴, kui õpilane on lahkunud omal soovil. Eelnimetatud dokumendid ei ole kooskõlas HMSis⁷⁵ sätestatud nõuetega. Käskkirju⁷⁶ on allkirjastanud ka finantsjuht, kuid käskkirjadest ei selgu, kas finantsjuht oli direktori ülesannetes.

Õppekavale **keevitus- ja metallitööd** (219865), õpperühm **22KMT-1**, võeti 2022. aastal vastu 33 õpilast, neist õppeperioodil arvati õpilaste nimekirjast välja kaheksa õpilast. Tugimeetmeid eesti keele õppeks (täiendav eesti keele õpe) oli rakendatud koolist esitatud andmetel⁷⁷ 11 õpilasele, neist kõik olid uussissiserändajad.

Õppekavale **keevitus- ja metallitööd** (219865), õpperühm **22KMT-2**, võeti 2022. aastal vastu 28 õpilast, neist õppeperioodil viidi üle teisele erialale kuus õpilast ning õpilaste nimekirjast arvati välja kuus õpilast, neist üks seoses õpingute mittealustamisega. Kõigil õpilaste nimekirjast välja arvatud või eriala vahetanud õpilastel olid olnud ka õppevõlgnevused või märgitud põhjuseks eriala sobimatus. Tugimeetmeid eesti keele õppeks (lisa eesti keel) oli rakendatud koolist esitatud andmetel⁷⁸ kaheksale õpilasele.

Õppekavale **mootorsõidukitehnika** (201146), õpperühm **22SAT.1**, võeti 2022. aastal vastu 26 õpilast, neist õppeperioodil arvati õpilaste nimekirjast välja kolm õpilast. Tugimeetmeid eesti keele õppeks (täiendav eesti keele õpe) oli rakendatud koolist esitatud andmetel⁷⁹ neljale õpilasele, neist kõik olid uussissiserändajad. Tugimeetmeid ei olnud rakendatud kahele õpilasele. Õppedirektori sõnul oli üks täiskasvanud õppija, kes läks üle kutseõppesse, ning teine õpilane lahkus tervislikel põhjustel koolist.

⁷¹ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 15.

⁷² ÕKE, p 10.

⁷³ Direktori 29.09.2022 käskkiri nr 3-6/208; 11.05.2023 käskkiri nr 4-1/23/31.

⁷⁴ Direktori 29.09.2022 käskkiri nr 3-6/208; 10.10.2022 käskkiri nr 3-6/212; 19.10.2022 käskkiri nr 3-6/221; 09.11.2022 käskkiri nr 3-6/230; 02.12.2022 käskkiri nr 3-6/240; 04.01.2023 käskkiri nr 3-6/263; 02.03.2023 käskkiri nr 3-6/294; 09.03.2023 käskkiri nr 3-6/302.

⁷⁵ HMS, § 40 lg-d 1, 2, § 56 lg 2, § 57 lg 1.

⁷⁶ Direktori 02.03.2023 käskkiri nr 3-6/294; 09.03.2023 käskkiri nr 3-6/302.

⁷⁷ Koolist esitatud andmed 08.12.2023.

⁷⁸ Koolist esitatud andmed 08.12.2023.

⁷⁹ Koolist esitatud andmed 08.12.2023.

Õppekavale **mootorsõidukitehnik** (201146), õpperühm **22SAT.2**, võeti 2022. aastal vastu 29 õpilast, neist õppeperioodil arvati õpilaste nimekirjast välja kolm õpilast. Kõigil õpilaste nimekirjast välja arvatud õpilastel olid ka õppevõlgnevused. Tugimeetmeid eesti keele õppeks (täiendav eesti keele õpe) oli rakendatud koolist esitatud andmetel⁸⁰ kaheksale õpilasele. Tugimeetmeid ei olnud rakendatud kahele õpilasele.

Õppedirektori sõnul üks õpilane ei alustanud õpingutega ja ei ilmunud kooli, teine õpilane lahkus tagasi oma kodukohta.

Õppedirektori sõnul vajatakse koolis eesti keele teise keelena õpetajaid, kuid nende leidmine on keeruline, sest õpetajaid, kes õpetaks eesti keeles, ei ole piisavalt. 2022/2023. õppeaastal olid ukraina õppijatele lisatunnid. Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamise programmi raames olid täiendavad eesti keele tunnid. Seda ei olnud piisavalt, said kõige nõrgemad. Kui õpilane on koolis ja soovib õppida, teda välja ei arvata, aga puudumistest tingitud õppevõlgnevuste tõttu arvatakse välja. On juhtumeid, et õpilased lähevad praktikale ja tagasi ei tule, vaid suunduvad tööle. Oluliseks peetakse psühholoogi ametikoha täitmist, et psühholoog saaks ennetavalt tegeleda õpilastega, kel on tekkinud õpiraskused.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmed tõid välja, et nende hinnangul õpilasi toetatakse ja kui keegi arvatakse õpilaste nimekirjast välja, siis põhjusel, et õpilane ei ole ise soovinud õppes osaleda. Õpilasesinduse liikmed tõid positiivsena välja õpetajate toetava suhtumise õpilastesse, võimaluse saada igal ajal õpetajalt täiendavat tuge, kooli positiivse õhkkonna nii õpilaste omavahelistes suhetes kui suhetes õpetajatega.

2.4. Tugiteenuste dokumenteerimine

Haridus- ja teadusministri määruse⁸¹ kohaselt on direktori käskkiri tugimeetme määramiseks alus EHISesse vastava märke tegemiseks ning tugirühma otsus tugimeetme rakendamise lõpetamiseks on alus märke eemaldamiseks EHISest.

EHISesse oli seisuga 05.01.2024 direktori käskkirjade⁸² alusel kantud 250 tuge vajava õpilase andmed. EHISse sissekanded vajavad korrigeerimist ja käskkirjadega kooskõlla viimist.

Erivajadustena oli märgitud püsiv õpiraskus 86 õpilasel, emotsionaalsed raskused/käitumisraskused 15 õpilasel, õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus 175 õpilasel, kellest uussisserändajaid oli 69. 18 uussisserändajana EHISesse märgitud õpilasel ei olnud märgitud õpingute alustamiseks ebapiisava eesti keele oskuse kohta, neist 8 õpilasel ei ole ka märgitud tugimeetmena täiendavat eesti keele õpet. Õppedirektori selgitusel on need kutseõppe õpilased, kes õpivad venekeelses õppes.

57 õpilasel on rakendatava tugimeetmena märgitud mõõdukas pedagoogiline sekkumine. 184 õpilasel on tugimeetmena märgitud täiendav eesti keele õpe, nende hulgas 10 uussisserändajat, kellel pole märgitud õpingute alustamiseks ebapiisava eesti keele oskuse kohta.

IÕK on koolis koostatud 48 õpilasele, EHISes IÕK olemasolu ei kajastu. Tahvliis on vastavad märked olemas. Järelevalves EHISse sissekandeid täiendati ja tehti märked IÕKde rakendamise kohta.

⁸⁰ Koolist esitatud andmed 08.12.2023.

⁸¹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 5.

⁸² Direktori 15.09.2022 käskkiri nr 3-6/197; 19.04.2023 nr 4-1/23/19; 14.11.2023 nr 4-1/23/171.

Valimis olevate õpperühmade õpilastest on tuge vajavatena EHISesse kantud 40 (18 mootorsõidukitehniku ja 22 keevitus- ja metalltöö erialalt). Nendest 30 on uussisserändajatest Ukraina õpilased, kellele on tugimeetmeks täiendav eesti keele õpe. Ülejäänud 10 õpilasel on erivajaduseks püsiv õpiraskus või käitumisraskused ja tugimeetmeks mõõdukas pedagoogiline sekku-mine.

Õppedirektori sõnul vastutab EHISesse⁸³ sisestatud andmete õigsuse eest õppesekretär, õppe-direktor kontrollib andmete õigsust pisteliselt.

Kokkuvõtvalt saab tuua välja, et õpilasi õpinguperioodil toetatakse, kuid tugispetsialistide vähesuse tõttu ei ole tugiteenused tagatud mitte kõigile toevajadusega õpilastele. Tugimeetmete rakendamise tulemuslikkus vajab süsteemsemat analüüsi ning tähelepanu vajab tugimeetmete rakendamise dokumenteerimine.

2.5. Ettepanek direktorile

Hinnata ja analüüsida süsteemselt tugimeetmete rakendamise tulemuslikkust, sh tugi-süsteemi mõjusust eestikeelsele õppele üleminekul.

2.6. Ettekirjutused direktorile

- 2.6.1.** Õpilaste kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamisel lähtuda haldusmenetluse seaduse § 40 lõigetest 1 ja 2, § 56 lõikest 2 ning § 57 lõikest 1 vastavalt punktis 2.3.3 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumen-tide esitamise tähtaeg 01.05.2024.
- 2.6.2.** Tagada õpilastele eripedagoogi teenuse osutamine, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõike 2 punktist 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.6.3.** Tagada õpilastele psühholoogi teenuse osutamine, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõike 2 punktist 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.6.4.** Tagada õpilastele sotsiaalpedagoogi teenuse osutamine, lähtudes kutseõppeasutuse sea-duse § 43 lõike 2 punktist 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetami-seks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.6.5.** Koostada õpilastele, kellel on tugirühma otsusega tuvastatud hariduslikud erivajadused ning määratud vajalikud tugiteenused või tugimeetmed, rakendusplaan, lähtudes hari-dus- ja teadusministri 28.12.2018. a määruse nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“ § 5 lõikes 2 kehtestatust. Täitmise täh-taeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.05.2024.
- 2.6.6.** Koostada õpilastele, kelle individuaalsuse arvestamiseks on vaja teha muudatusi või ko-handusi õppeajas, õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, kooli õppekava alu-sel individuaalne õppekava, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 32 lõikes 8 kehtesta-tust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esita-mise tähtaeg 01.05.2024.
- 2.6.7.** Tagada kutsekeskhariduse tasemel õppivate toevajadusega õppijate andmete sisesta-mine Eesti hariduse infosüsteemi, lähtudes Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määruse nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“ § 26 lõike 1 punktide-st 43 ja 44 ning haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määruse nr 35 „Haridusliku eri-

⁸³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määrus nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“, § 26 lg 1 p-d 43, 44.

vajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“ § 7 lõikest 5. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.05.2024.

3. Eesti keel teise keelena ja eestikeelse õppe korraldus osaliselt vene õppekeelega kutsekeskhariduse õpperühmades

3.1. Õppekorraldus ja -metoodika

3.1.1. KutÕSi⁸⁴ kohaselt peab keskhariduse õppekava õppekeel olema eesti keel. Õppekeeleks loetakse keel, milles toimuv õpe moodustab vähemalt 60 protsenti kooli õppekavas sätestatud õppe mahust⁸⁵. Õppekaval, kus on eesti keelest erinev õppekeel, on eesti keele õpe kohustuslik kooli õppekavas sätestatud mahu, mis tagab eesti keele oskuse tasemel, mis on vajalik omandatud erialal töötamiseks⁸⁶. Vaatluse all oli eesti keel teise keelena ja eestikeelsed erialatunnid, 60/40 õppe maht.

Kooli arengukavas⁸⁷ on määratletud eesmärk eestikeelse õppe korraldamiseks: eesti keelest erineva keelega õppijad kutsekeskhariduse õppekavadel õpivad eesti keeles. Eesmärgi täitmiseks on toodud välja, et on koostatud ja rakendatud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2023–2025; on loodud töögrupp, kes juhib eestikeelsele õppele üleminekut ning analüüsib tegevuskava täitmist vähemalt kord kahe kuu jooksul; muu emakeelega õpetajad valdavad riigikeelt nõutaval tasemel ning õpetavad eesti keeles; muu emakeelega õppijate motivatsioon õppida eesti keelt on tõusnud ning nad tulevad toime eestikeelses töökeskkonnas. Mõõdikud ja sihttasemed 2025. aastaks on esitatud dokumendis „Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2023–2025“.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava on pidaja kooskõlastanud⁸⁸. Tegevuskavas on seatud eesmärgid, tegevused, vastutajad ja rahastus neljas valdkonnas: eestikeelsele õppele ülemineku protsess on kavandatud ning tegevused toimuvad vastavalt tegevusplaanile; õpetajad valdavad riigikeelt nõutaval tasemel ning õpetavad eesti keeles; õpikeskkond toetab eesti keele õppimist; eesti keelest erineva emakeelega õppijate motivatsioon õppida eesti keelt on tõusnud ning nad tulevad toime eestikeelses töökeskkonnas.

Eesti keeles õpetatavad ained ja mahud kutsekeskharidusõppes 2023/2024. õppeaastal on kinnitatud⁸⁹ direktori käskkirjaga. Käskkirjast nähtub, et 2023/2024. õppeaastal on õpperühmas keevitus- ja metallitööd 22KMT-1 eestikeelse õppe osakaal 62,3%, 22KMT-2 44,2%, õpperühmas mootorsõidukitehnik 22SAT-1 50,8%, 22SAT-2 50,8%. Õppe mahtu proportsioonis 60/40 arvestatakse kolme aasta peale kokku. Koolist esitatud andmetel on eesti keele ja eestikeelsete erialaainete maht⁹⁰ õppekaval mootorsõidukitehnik (õppekava kood: 201146) 107,19 EKAPit,

⁸⁴ KutÕS, § 29 lg 2.

⁸⁵ KutÕS, § 29 lg 1.

⁸⁶ KutÕS, § 29 lg 3.

⁸⁷ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli arengukava 2023-2025“. Kinnitanud 24.08.2023 otsusega nr 1.1-5/23/13 Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja.

⁸⁸ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava“, kooskõlastanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 21.09.2023 nr 9.2-2/23/1682-2. Kinnitatud direktori 26.09.2023 käskkirjaga nr 1-1/23/6.

⁸⁹ Direktori 02.10.2023 käskkiri nr 1-1/23/8.

⁹⁰ Kooli andmed: eesti keele ja eesti keeles õpetatavad õppeained, 10.12.2023.

keevitus- ja metallitööd (õppekava kood: 219865) 108 EKAPit, keevitus- ja metallitööd (õppekava kood: 219865) 108,5 EKAPit.

Direktori käskkirjaga⁹¹ on kinnitatud õppetöögraafik 2023/2024. õppeaastaks. Käskkirjas on viide lisale 1: Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli õppetöögraafik 2023/2024. Lisa käskkirja juurest puudub.

Kõik eesti keeles õpetatavad tunnid on Tahvli kajastatud sõnaga EST. Automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüsi kokkuvõttes⁹² ning auto valdkonna õpetajate eneseanalüüsi kokkuvõttes⁹³ on eesti keeles õpetatavate õppeainete loetelu toodud välja.

Õppedirektori sõnul kujuneb eesti keeles õpetatavate õppeainete loetelu õpetajate eesti keele oskusest. Praktilise töö tunnid on eesti keeles, osaliselt on eesti keeles ka teooriatunnid.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmed teadsid, millised tunnid koolis peavad olema eesti ja millised vene keeles. Õppetundides, kus õpe peaks toimuma eesti keeles, kasutatakse eesti keele kõrval ka vene keelt. I kursuse õpilased tõid välja, et kui tund toimuks ainult eesti keeles, ei saaks suur osa õpilastest aru.

Vestlusel osalenud keevitus- ja metallitööde õpilased ei teadnud, milliseid aineid peaks õpetama eesti keeles, kuna nad pole selle vastu huvi tundnud. Õpilased tõid välja, et omavahelises suhtluses kasutatakse koolis vene keelt, sh suhtluses rühmajuhendajaga. Ka mootorsõiduki- tehniku õpperühma õpilased tõid välja, et rühmajuhendajaga toimub suhtlus vene keeles.

3.1.2. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas⁹⁴ on seatud eesmärk, et eesti keelest erineva emakeelega õppijate motivatsioon õppida eesti keelt on tõusnud ning nad tulevad toime eestikeelses töökeskkonnas.

Eesmärgi täitmiseks oli planeeritud 2023. aastaks: I kursuse õpilaste keeleoskuse testimine septembris (EIS lähtetaseme test); I kursuse õpilaste eesti keele oskuse testimine (B1-tase) mais. Kirjalik test; lisa eesti keele tunnid (32 tundi) I kursuse õpilastele (30 õpilast), kelle lähtetaseme testi tulemus on alla 50 punkti. II kursuse õpilased, kelle eesti keele kooli tasemetöö tulemus on alla 12 punkti.

Eesti keele lisatunnid toimusid 2022/2023. ja 2023/2024. õppeaastal. 2022/2023 osales 70 õpilast, 2023/2024 sügisel osales täiendavas eesti keele õppes 147 I kursuse ja 13 II kursuse õpilast. Mais 2023 viidi I kursuse õpilastele läbi kirjalik eesti keele tasemetöö (B1-tase). Sõeltesti keskmine tulemus oli 2022. aasta sügisel 38% võimalikust punktisummast ja 2023. aasta kevadel oli õpilaste keskmine tasemetöö tulemus 50% võimalikust punktisummast.⁹⁵

Eesti keel teise keelena lähtetaseme test⁹⁶ viidi läbi ajavahemikus 25.09.–13.10.2023. Test oli mõeldud selleks, et selgitada välja õpilaste ainealased teadmised ja oskused, ning osutada aines teemadele, kus õpilaste teadmistes esineb lünki. Testi tulemustest lähtuvalt otsustati, et täiendavalt asub õppima eesti keelt A1-tasemel 45 õpilast ja A2-tasemel 102 õpilast.

⁹¹ Direktori 08.09.2023 käskkiri nr 1-2/23/13 „Õppetöögraafiku kinnitamine“.

⁹² Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

⁹³ Auto valdkonnas eesti keeles õpetavate õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

⁹⁴ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava“, kooskõlastanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 21.09.2023, nr 9.2-2/23/1682-2. Kinnitatud direktori 26.09.2023 käskkirjaga nr 1-1/23/6.

⁹⁵ Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava täitmine perioodil 2020–2023.

⁹⁶ Eesti keel teise keelena lähtetaseme testi analüüs.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava sisaldab konkreetseid tegevusi eesmärgi täitmiseks 2023. aastal.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava täitmise ülevaates⁹⁷ on positiivsena toodud välja, et eesmärgi – eesti keelest erineva emakeelega õppijate motivatsioon õppida eesti keelt on tõusnud ning nad tulevad toime eestikeelses töökeskkonnas – tegevusena toimusid matemaatika nädala üritused 2022/2023. õppeaastal eesti keeles.

Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõttes⁹⁸ on analüüsitud ka eesti keele õppega seonduvat ning on märgitud, et õpilaste eesti keele tase on väga madal. Enamus õpilastest ei saa elementaarsetest väljenditest aru, iga sõna tuleb tõlkida. Erialaste teadmiste kinnistamine ja nendest arusaamine eesti keeles on veelgi problemaatilisem, kuna siin tulevad juurde täiesti uued mõisted. Sama teemat peab pidevalt kordama ja selle juurde uuesti tagasi pöörduma. Keelest mitte arusaamine segab ja raskendab õppetööd ja aeglustab õppeprotsessi. Paljudel õpilastel on ka oma emakeeles (vene keeles) õppimine raske.

Õppedirektor selgitas, et B1-taseme eksamit saavad õpilased sooritada eesti keele tasemeeksamil, mida korraldab Harno. Kui põhikooli lõpetajad oskaksid eesti keelt B1-tasemel, siis eeltoodud tegevustest piisaks, kuid kool peab tegelema täiendava eesti keele õppega väga suures mahus. Kui õppima asuvate õpilaste keeleoskus veelgi langeb, siis seab see koolile veelgi lisakoormust ning sellest tulenevalt tuleb eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas seatud eesmärgid üle vaadata. Harno andmetel saavutasid 2022. aastal 53% õpilasi B1-taseme ja 2023. aastal saavutas 52% õpilasi B1-taseme, ehk 2022. aastal 47% õpilastest, kes lõpetasid kooli, ei olnud saavutanud eesti keele oskust B1-tasemel ja 2023. aastal 48%. Kooli tulevad enamuses õppima noored, kes ei ole põhikooli lõpuks saavutanud eesti keele oskust B1-tasemel.

Eesti keele oskust hinnatakse eesti keele kui teise keele riigieksamil kooli lõpus ja õppeaasta lõpus hinnatakse I kursuse õpilaste keeleoskust testiga. Õppija keeleoskust, mis oleks vajalik tööturul hakkama saamiseks, hinnatakse ka praktikaaruande esitlusel (kas õpilane suudab eesti keeles oma töö spetsiifikast rääkida). Kogu praktikaga seotud dokumentatsioon ja aruandlus on kõikides õpperühmades eesti keeles. Õppijaid on julgustatud minema praktikale eestikeelse-tesse ettevõtetesse.

Vestlusel osalenud eesti keele õpetajate sõnul toimub eesti keele õpe rühmades. Ühel juhul (automaatika õpperühm) on rühmade moodustamise aluseks õpilaste eesti keele oskus, teisel juhul (keevitus- ja metallitööd) õpetaja ei teadnud, mille alusel on keelerühmad moodustatud, sest keelerühmad moodustas rühmajuhendaja ning eesti keele õpetajat sellesse ei kaasatud.

3.1.3. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas⁹⁹ on seatud eesmärk, et õpikeskkond toetab eesti keele õppimist.

Eesmärgi täitmiseks on koolis planeeritud konkreetseid tegevused ning koostatud on tegevuskava aruanne.

Õppedirektor lisas, et eesti keele lisatunnid toimusid üks kord nädalas ning õpilastele antakse erineva raskusega ülesandeid. Paljude Ukraina õppijate motivatsioon õppida eesti keelt on palju

⁹⁷ Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava täitmine perioodil 2020–2023.

⁹⁸ Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

⁹⁹ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava“, kooskõlastanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 21.09.2023, nr 9.2-2/23/1682-2. Kinnitatud direktori 26.09.2023 käskkirjaga nr 1-1/23/6.

kõrgem. Õpilastel on võimalik osaleda pallimängude spordiringides (spordiringides käivad õpilased esindavad kooli ka kutsekoolide spordivõistlustel). Spordiringi tegevus toimub eesti keeles.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmete hinnangul on koolis piisavalt üritusi, mis võimaldavad arendada eesti keele oskust ning üritused toimuvad paralleelselt nii eesti kui vene keeles. Keeleoskuse arendamiseks nähakse, et võiks olla näiteks ühisüritusi teiste koolide õpilastega.

Järelevalves vaadeldi valimi õpperühmades kaheksat õppetundi. Tunnid olid sisutihedad ja vastasid ainekavadele. Kõik õpetajad rääkisid tundides valdavalt eesti keeles, kasutades kohati väga piiratud ulatuses vahekeelena vene keelt. Tundides osalenud õpilased kasutasid eesti keelt tagasihoidlikus ulatuses, enamasti formaalsetes suhtlemisolukordades, suhtlesid omavahel peamiselt vene keeles. Õpetajate kontakt õpperühmadega oli hea, samas puudus vaadeldud tundides õpilaste omavaheline eestikeelne interaktsioon. Õppetöökodades ja arvutiklassides toimuva õpilaste erialase rakendusliku ettevalmistuse puhul (elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnoos, hooldus ja remont; mootorsõiduki korraline hooldus; poolautomaatkeevitus; spetsialiseerumine, elekter; detailide töötlemine treipingil, juhtprogrammi koostamine; kütused ja määrdeained) domineerisid empiirilised meetodid, käeline, kognitiivne, visuaalne ja kohati ka akustiline õppegevus. Õpetajad kasutasid tavapärase frontaalse töö kõrval ka aktiivõppemeetodeid (rühmatöö ja projektiõpe). Rühmatöö ja projektiõppe korraldus vastab tänapäeva aktiivõppemeetodite rakendamisele esitatavatele põhinõuetele, julgelt võiks kasutada probleemõppe elemente.

Kuigi õpilaste omavaheline interaktsioon oli valdavalt venekeelne, oli frontaalse töö puhul nende eestikeelne verbaalne eneseväljendus formaalsetes õppeolukordades enamasti hea või rahuldav. Ka õpilaste instrumentaalse õpimotivatsiooni tase oli erialase ettevalmistuse omandamisel kõrge, samas oli nende eestikeelne verbaalne eneseväljendus valdavalt formaalne ja reproduktiivne. Õppurite spontaanne eestikeelne eneseväljendus on komplitseeritud. Kutseõpingute puhul võiks õpilaste kognitiivsete protsesside eestikeelne verbaliseerimine olla tunduvalt produktiivsem. Õpilastele tuleks anda võimalust rohkem rääkida ja vajadusel ka kirjutada. Kuigi mootorsõidukitehnika ning keevitus- ja metallitööde õppekavade erialaste õpingute korraldus on kooskõlas toimingupõhisuse ja eluläheduse printsiipidega, võiksid õpilased ka empiiriliste õppetöövõimaluste puhul rohkem spontaanselt suhelda, julgelt esitada küsimusi. Eestikeelne verbaalne kommunikatsioon võiks olla dialoogilisem, produktiivsem ja refleksiivsem. Erinevate õppeainete puhul oli eesti keeles õpetamise tase ebaühtlane. Õppijate erialase ettevalmistuse puhul on rõhuasetus eeskätt eestikeelsete jooniste ja projektide lugemisel, mitte verbaalse eneseväljenduse saavutamisel. Paljude õpilaste keeleline ettevalmistus eestikeelseks aineõppeks on veel nõrk. Eriti keeruline olukord on Ukrainast tulnud uussisserändajatega. Kooli õppekorralduse rõhuasetus on erialasel väljaõppel, üldhariduslikule ettevalmistamisele pööratakse vähem tähelepanu. Kõik need tegurid avaldavad mõju eesti keele õppimise võimalustele ja õppetulemustele.

Vaadeldud eesti keele tundides (keel ja kirjandus, eesti keel teise keelena) puudus õpetajatel valmidus aktiivõppemeetodite kasutamiseks, mis piirab võimalusi õppijate seotud eestikeelse kõne kujundamiseks. Eesti keele õpetajate kontakt õpperühmadega oli väga hea, samas puudus vaadeldud keele ja kirjanduse tunnis õpilaste omavaheline interaktsioon. Tundides domineerisid traditsioonilised õppemeetodid ja frontaalne töö. Õppijate eestikeelne verbaalne aktiivsus oli valdavalt formaalne ja ühekülgne. Eesti keele tundides domineeris õppurite reproduktiivsete osaoskuste arendamine (kuulamine ja lugemine). Eesti keele õpetajate poolt rakendatav gram-

matikakeskne lähenemine on vastuolus tänapäeva kommunikatiivse keeleõppe aluspõhimõtetega. Õpetajad vajavad metoodilist tuge oma harjumuspäraste õpetamisviiside mitmekesistamiseks ning eesti keele õpetamisviisid üldõpingute kontekstis vajaksid kaasajastamist.

Praegusel kujul korraldatud eesti keele õpetamine ei suuda pakkuda toetust eestikeelsele kutseõppele keeruliste tehniliste erialade omandamisel. Võimalik lahendus on eesti keele õpetajate tihe koostöö kutseõpetajatega keeleõppe õppesisu kujundamisel. Kooli kutseõpetajate eesti keele oskus on piisavalt hea eestikeelse õppekeskkonna kujundamiseks. Õppeasutuse õppekeskkond on valdavalt eestikeelne. Eestikeelsele õppele üleminek on juba toimumas, kuid selle ülemineku kvaliteet ei ole veel saavutatud.

Õppedirektor selgitas, et lisaks eesti keele kui teise keele tundidele toimuvad kõikidele õppetundidele ka erialase eesti keele tunnid mahus 6 EKAPit.

Järelevalves vaadeldud õppetundidele andsid tagasisidet erialajuhid. Tagasiside oli õpetajaid toetav ja tunnustav, senisest enam võiks tagasisidestamisel kasutada meetodit, et õpetaja reflekteerib tundi esmalt ise. See aitaks õpetajal oma tööd analüüsida ja sellele enesehinnangut anda, edasisi eesmärgi püstitada ja jälgida oma arengut ning edasiminekut õpetajana. Eneseanalüüs aitab õpetajal määratleda need valdkonnad, millele oma professionaalses arengus rohkem tähelepanu pöörata, nt metoodilised võtted, aine sisu, esitlustehnikad, õppijate kaasamine või klassi haldamine. Vaadeldud õppetundidest selgus, et suuremat tähelepanu tuleb koolis pöörata õpetaja metoodilisele nõustamisele ja toetamisele eesti keele kui teise keele õpetamisel. Tundide vaatluse plaani koolis koostatud ei ole ja tunnivaatlused ei ole süsteemsed, kuid piisava ettevalmistuseta õpetajad vajavad senisest enam nõustamist ja juhendamist.

Õppetundide vaatlusi viivad koolis läbi valdkonna juhid ja osaliselt õppedirektor. Õppetundide vaatlused ei ole planeeritud ja süsteemsed. Välja on töötatud tunnivaatluse lehed, tulemusi analüüsib valdkonna juht koos õpetajaga. Tunnivaatluste lehed asuvad koolis erialajuhtide juures. Koolitusvajaduse ilmnemisel edastatakse info õppedirektorile. Koolitused planeeritakse koolitusplaanis¹⁰⁰ ja vajadusel korraldatakse täiendavaid koolitusi.

Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõttes¹⁰¹ on toodud välja, et eestikeelsete (ja ka venekeelsete) erialaste õppematerjalide vähesuse tõttu koostavad paljud õpetajad ise õppematerjale. Uute materjalide väljatöötamisel on oluline paberi kokkuhoid ja üha enam katsetatakse erinevate õppematerjalide kasutamist elektrooniliselt. Väga oluliseks peetakse üleriigiliste, kutsekoolile sobiva kaasaegse erialase kirjanduse ja õppematerjalide olemasolu.

Positiivsena on kool toonud välja¹⁰², et metalli valdkonnas koostati projekti „Industry 4.0 CHAllenge: Empowering Metalworkers For Smart Factories Of The Future (4CHANGE)” raames CNC metallilõikepinkide operaatoritele eestikeelsed õppematerjalid (õpik, töövihik, õpetaja käsiraamat, e-õppe keskkond). Õppematerjale kasutatakse õppetöös (õppekava keevitus- ja metallitööd).

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmete hinnangul võiks eesti keele tunde olla rohkem ning kogu õppematerjal võiks olla kättesaadav ka eesti keeles.

¹⁰⁰ Kooli nõukogu 25.09.2023 koosoleku protokoll nr 1-3/23/4.

¹⁰¹ Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

¹⁰² Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava täitmine perioodil 2020–2023.

Vestlusel osalenud keevitus- ja metallitööde õpilased tõid positiivselt välja, et koolis on väga hea õpikeskkond ja kaasaegsed praktilise õppetöö vahendid.

3.2. Eesti keel teise keelena ja eestikeelse õppe tulemuslikkuse hindamine

3.2.1. KutÕS¹⁰³ sätestab, et koolis tuleb viia läbi sisehindamist. Sisehindamine peab olema pidev protsess, mille eesmärk on tagada õppijate arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Kooli sisehindamisel tuleb analüüsida sisehindamise eesmärgist lähtuvalt õppekasvatustööd ja juhtimist ning hinnata nende tulemuslikkust, see peab olema kooli arengukava koostamise ja kvaliteedi hindamise sisendiks.

Sisehindamiseks on koolis kehtestatud¹⁰⁴ sisehindamise aruande vorm, kus on määratletud hinnatavad valdkonnad. Igas valdkonnas on määratletud, mille alusel antud valdkonda hinnata. Sisehindamist on määratletud valdkondades viidud läbi vastavalt kehtestatud vormile.

Koolis on viidud läbi rahuloluküsitlusi ja analüüsitud nende tulemusi¹⁰⁵. Tulemustest lähtuvalt on planeeritud parendustegevused, nt lisa eesti keele tunnid I kursuse õpilastele, kelle keeleoskus ei vasta B1-tasemele; õpetajate koolitamine LAK-õppe metoodika teemal.

3.2.2. Vastavalt KutÕSile¹⁰⁶ ning lähtuvalt ÕKEs¹⁰⁷ sätestatust peavad kutsekeskhariduse õppekava õpilased, kelle õppekeel ei ole eesti keel, sooritama õpingute lõpetamiseks eesti keele teise keelena riigieksami, mille võib asendada kutseeksami või erialase lõpueksami sooritamisega eesti keeles.

Riigieksami ja tasemetööde tulemustest on tehtud ülevaade õppeosakonna koosolekul¹⁰⁸. 2022/2023. õppeaasta kokkuvõttes on toodud välja, et eesti keele riigieksamil osales 122 õpilast. Keskmine tulemus oli 26,7%, B2-taseme saavutas 8 õpilast, üle 50% said 12 õpilast, alla 20% saajate arv oli 55 (45,1%) (2022: 42). Eesti keele tasemetöö viidi läbi I kursuse õpilastele. Tasemetöö vastas eesti keele B1-tasemele. Töö koosnes 2 kirjalikust ülesandest ja maksimaalne punktisumma oli 20. Osales 191 õpilast. Vähemalt 12 (keeleoskus vastas B1-tasemele) punkti said 46 (24%) õpilast, keskmine tasemetöö tulemus oli 50% võimalikust punktisummast. Sõeltesti keskmine tulemus oli 2022 sügisel 38% võimalikust punktisummast. Protokolli kokkuvõttes on märgitud: kuulati ära ettekanded, sõnavõttud ja võeti teadmiseks esinejate poolt jagatud informatsioon ning suunised järgmiseks õppeaastaks.

Koosoleku protokollist ei nähtu arutelu ja ei ole välja toodud, milliseid tegevusi planeeriti tulemustest lähtuvalt.

Varasematel aastatel lõpetanute tulemustega võrreldes on 2023. aastal lõpetanute eesti keel teise keelena oskus paranenud – kõigist neist, kes olid põhikooli lõpus teinud eesti keel teise keelena lõpueksami ja/või kooli lõpetades eesti keel teise keelena riigieksami, 2023. aastal 60% ei saavutanud kooli lõpuks nõutavat eesti keele oskuse taset. 2022. aastal oli näitaja 73% ning sellest varasematel aastatel enam kui 80%. Ka Eestis kokku on kutsekeskhariduse lõpetajate eesti keel

¹⁰³ KutÕS, § 19 lg-d 1, 2.

¹⁰⁴ Kooli nõukogu 25.09.2023 koosoleku protokoll nr 1-5/23/4, lisa 4.

¹⁰⁵ Õpitulemused perioodil 01.09.–31.12.2022 ja kokkuvõtte õppijate rahuloluküsitlustest, 17.01.2023; 2022/2023. õa kokkuvõtte, 22.06.2023.

¹⁰⁶ KutÕS, § 57 lg 2.

¹⁰⁷ ÕKE, § 23 p 10.

¹⁰⁸ Õppeosakonna 22.06.2023 koosoleku protokoll nr 5. 2022/2023. õa kokkuvõtte.

teise keelena oskus paranenud – 2023. aastal ligi veerand kutsekeskhariduse lõpetanutest omandasid eesti keele teise keelena riigieksamil B2-keeletaseme ning ligi kolmandik olid põhikooli lõpus omandanud B1-keeletaseme (tabel 4).

Tabel 4. Kutsekeskhariduse lõpetajad¹⁰⁹, kes põhikooli lõpus tegid eesti keel teise keelena lõpueksami – eesti keele oskus kutsekeskharidust lõpetades.

		Arv				Osakaal, %			
		2018/ 2019	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023*	2018/ 2019	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023*
EESTI	B1 (põhikooli lõpueksam)	137	132	192	121	26,6	23,6	31,2	32,3
	B2 (riigieksam)	81	59	61	89	15,7	10,5	9,9	23,7
	Kutsetunnistus eesti keeles	17	4	16	33	3,3	0,7	2,6	8,8
	Taseme mitte-saavutanud	280	365	347	132	54,4	65,2	56,3	35,2
	KOKKU	515	560	616	375				
Kool	B1 (põhikooli lõpueksam)	13	12	21	14	12,7	15,2	23,6	25,5
	B2 (riigieksam)	6	2	3	8	5,9	2,5	3,4	14,5
	Taseme mitte-saavutanud	83	65	65	33	81,4	82,3	73,0	60
	KOKKU	102	79	89	55				

Allikas: EHIS, EIS, Kutsekoda

* - esialgsed andmed

3.2.3. KutÕS¹¹⁰ sätestab, et eesti õppekeelele üleminekut kutsekeskhariduse õppekavadel pidi olema tagatud hiljemalt 2020. aasta 1. septembriks.

Õppedirektori hinnangul üleminekut toimub ja kool on leidnud eesti keele ja eesti keelt valdavalt erialaainete õpetajad, kuid vajadus on endiselt eesti keelt C1-tasemel valdavalt erialaainete õpetajate ja üldõpingutes eesti keele ning matemaatikaõpetaja järele. Õpilased mõistavad eesti keele oskuse tähtsust ja püüavad eesti keeles suhelda. Positiivne oli riigi seatud eesmärk eesti keelsele õppele üleminekul, kus seati kindel tähtaeg, millal toimub õpe eesti keeles 100%, mis muutis õpilaste suhtumist eesti keele õppimisse ja eesti keeles õpetamisse. Õpilased osalevad aktiivselt kutsemeisterlikkuse võistlustel, mis toimuvad eesti keeles ning on saavutanud häid tulemusi. Kooli asjaajamine ja koosolekud toimuvad eesti keeles. Murekohaks on kvalifikat-

¹⁰⁹ 2020. aastal EHISe andmetel ei olnud koolis selliseid kutsekeskhariduse lõpetajaid, kes oleksid põhikooli lõpus teinud eesti keel teise keelena eksami.

¹¹⁰ KutÕS, § 57 lg 1.

sioonile vastavate õpetajate leidmine, sest eesti keelt valdavad spetsialistid on hinnatud ka ettevõtetes, kus nende töötasu on tunduvalt kõrgem. Muret teeb õppijate vähene keeleoskus, kus eelneva 9 aastaga pole suudetud selgeks õppida eesti keelt mõnel juhul isegi A2-tasemel. Sel-line olukord paneb koolile väga suure koormuse õpetada ametit ja eesti keelt. Saavutuseks saab lugeda, et kooli õpetajaskond on muutunud eestikeelsemaks. Õpetajad tähtsustavad eesti keele oskust ja osalevad eestikeelsetel koolitustel.

Kokkuvõtvalt saab tuua välja, et eestikeelsele õppele üleminek toimub vastavalt ülemine-
kuplaanile, kuid selle kvaliteet ei ole veel saavutatud ning üleminekuplaan vajab ülevaatamist,
analüüsimist ning tulemustest lähtudes parendustegevuste kavandamist. Õpetajate metoodiline
nõustamine ja juhendamine vajab suuremat tähelepanu.

3.3. Ettepanekud direktorile

- 3.3.1.** Leida õpilastele rohkem ja mitmekesisemaid võimalusi mitteformaalseks õppeks väljas-
pool kooli eestikeelses keskkonnas, nt osalemine õpilasvahetusprojektides, eestikeelsete
kultuuriürituste külastamine, kohtumine ühisüritustel eestlastest eakaaslastega, muuseu-
mitunnid, õppekäigud, eestikeelsed huviringid, õpilasvahetus, ühisüritused eesti kooli-
dega.
- 3.3.2.** Suunata õppekasvatusala töötajaid, sh rühmajuhendajaid suhtlema õpilastega eesti keeles,
et arendada õpilaste keeleoskust ka väljaspool õppetunde.
- 3.3.3.** Suunata õpetajaid pöörama eestikeelses õppes rohkem tähelepanu eestikeelsele termino-
loogiale, samuti õpilaste seotud kõne kujundamisele, vähendades õpetaja verbaalset ak-
tiivsust ning andmaks õpilastele võimaluse rohkem rääkida.
- 3.3.4.** Suunata õpetajate tähelepanu õppurite produktiivsetele osaoskuste arendamisele.
- 3.3.5.** Suunata õpetajaid kasutama aktiivõppemeetodite elemente, pöörates rohkem tähelepanu
õpilaste eestikeelse seotud kõne kujundamisele, aktiveerides õpetaja ja õpilaste verbaal-
set aktiivsust.
- 3.3.6.** Pöörata rühmatöodes rohkem tähelepanu õppurite osaoskuste arendamisele (töötulemuste
verbaalne esitamine, praktilise töö käigus tehtud järelduste põhjendamine).
- 3.3.7.** Arvestada rohkem uussisserändajatest õpilaste erivajadusi nii eesti keele õpetamisel kui
ka eesti keeles õpetatavate ainete puhul.
- 3.3.8.** Planeerida õppetundide vaatlused, toetamaks õpetajate enesearengut. Tunnivaatlus on ar-
vestatav abivahend personalivajaduse hindamisel, personali kaasamisel ja toetamisel, ka
arendamisel ja hindamisel.
- 3.3.9.** Õppetundide vaatluse tagasisidestamisel suunata õpetajaid eneseanalüüsile, arendamaks
oskust määratleda need valdkonnad, millele oma professionaalses arengus rohkem tähe-
lepanu pöörata.
- 3.3.10.** Mõelda läbi, kuidas koondada koolis õppekasvatusalane dokumentatsioon, nt õppetun-
dide vaatluslehed, et need oleksid kättesaadavad sõltumata erialajuhi kohalolust.
- 3.3.11.** Kaaluda eesti keele õpetamisel keelerühmade moodustamist lähtudes õpilase kee-
leoskustasemest ja kaasata eesti keele õpetajad keelerühmade moodustamisele, et õpet-
ajatel oleks selge arusaam keelerühma moodustamise alustest ning seekaudu korraldada
paremal viisil eesti keele õpet.
- 3.3.12.** Pöörata eesti keeles ja osaliselt vahekeeles õpetatavate ainete õpetajate tähelepanu ees-
tikeelse terminoloogia tutvustamisele (www.sonaveeb.ee, Koolisõnastikud 2005–2010).

4. Õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni ning riigikeeleoskuse vastavus nõuetele, õppekasvatusala töötajate professionaalse arengu toetamine

4.1. Õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

4.1.1. KutÕS¹¹¹ sätestab, et õpetaja kvalifikatsiooninõuded on esitatud õpetaja ja kutseõpetaja kutsestandardites ning kutseõpetaja kutsestandardi madalaimale tasemele vastavaid õpetajaid ei tohi koolis olla üle 20%. Tugispetsialisti suhtes kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses¹¹² kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid. Järelevalves oli vaatluse all õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni ning riigikeeleoskuse vastavus nõuetele, kontrolliti EHISe andmeid seisuga 28.11.2023, 02.01.2024 ja koolis kohapeal 30.01.2024.

EHISe põhimääruse¹¹³ kohaselt tuleb esitada õpetajate ja akadeemiliste töötajate kohta andmed õpetajate ja akadeemiliste töötajate alamregistrisse õpetaja ja akadeemilise töötajana tööle asumise, töölt lahkumise või muude §-s 18 toodud andmete muutumise päeval.

Seisuga 28.11.2023 ja 02.01.2024 oli koolis EHISe andmetel 62 õppekasvatusala töötajat. Andmete ülevaatamisel 30.01.2024 selgus, et õppekasvatusala töötajaid oli 61, kuna EHISesse olid kantud andmed ühe juhtivtöötaja kohta, kes tegelikult täitis arendusjuhi-haldusjuhi ülesandeid. Õppekasvatusala juhtivaid töötajaid oli kuus, neist kvalifikatsioon ei vastanud kehtestatud nõuetele ühel. Üldharidusainete õpetajaid oli 16, neist kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 4 õpetajal. Kutseõpetajaid oli 40, neist 10 (25%) omavad kesk- või kutsekeskharidust.

4.1.2. Õppekasvatusala juhtivate töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Õppekasvatusala juhtivaid töötajaid on kuus, neist kvalifikatsioon ei vasta kehtestatud nõuetele ühel.

Õppekasvatusala juhtiv töötaja (koormus 1,0) – puudub magistrikraad või vastav kvalifikatsioon. Töötaja kvalifikatsioon oli EHISes märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. Järelevalve ajal andmed EHISes kvalifikatsioonile vastavuse osas parandati.

EHISe andmete kontrollimisel selgusid järgmised asjaolud.

- 1) Õppekasvatusala juhtiv töötaja (koormus 1,0). EHISesse oli märgitud, et töötaja annab ka õppeaineid kinnisvarahooldaja alusteadmised ja sissejuhatus ehituserialade õpingutesse, 16 t. Töötajale ei olnud märgitud kutseõpetaja ametikohta. EHISesse oli märgitud tööleasumise ajaks 01.09.2023. Lisaks oli töötaja EHISe andmetel osakonnajuhataja (koormus 1,0) alates 03.11.2008. Töölepingus vastav muudatus ei kajastunud. Järelevalvemenetluse ajal töötaja andmed EHISes muudeti ja märgiti töötaja ametikohaks osakonnajuhataja, koormusega 1,0, ja kutseõpetaja, koormusega 0,02. Õppetundide nimed EHISes ei kajastunud.
- 2) Direktori (juhataja) asetäitja õppe- ja kasvatusalal (koormus 1,0). EHISe andmetel oli õpetajal bakalaureusekraad, aga tegelikult on töötajal magistrikraadile vastav kvalifikatsioon. Järelevalve ajal andmed töötaja kvalifikatsiooni kohta EHISes parandati.
- 3) Osakonnajuhataja (koormus 1,0). Kvalifikatsioon ei vasta nõuetele – puudub magistrikraad või vastav kvalifikatsioon. Töötaja kvalifikatsioon oli EHISes märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. Järelevalves selgus, et EHISesse osakonnajuhatajana märgitud töötaja ei ole õppekasvatusala juhtiv töötaja ja töötab tegelikult arendus- ja majandusjuhina. Järelevalve ajal töötaja andmed EHISest eemaldati.

4.1.3. Üldharidusainete õpetajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Üldharidusainete õpetajaid on koolis 16. Kvalifikatsioon ei vasta nõuetele 4 õpetajal.

¹¹¹ KutÕS, § 39 lg 3.

¹¹² KutÕS, § 39 lg 4.

¹¹³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määrus nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“, § 22 lg 2.

- 1) Õpetaja (kehaline kasvatus, sotsiaalne, koormus 1,0) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse. EHISes oli õpetaja kvalifikatsioon märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed EHISes kvalifikatsioonile vastavuse ja koormuse kohta parandati. Õpetaja õpib Tallinna Ülikoolis kehakultuuri õpetajaks, eeldatavalt lõpetab 2024. aasta augustis.
- 2) Õpetaja (arvutiõpetus, keel ja kirjandus, koormus 0,65) – puudub õpetajakutse. EHISes oli õpetaja kvalifikatsioon märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 17.04.2023 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 0,65). Järelevalve ajal andmed EHISes kvalifikatsioonile vastavuse ja koormuse kohta parandati.
- 3) Õpetaja (eesti keel, koormus 0,7) – puudub õpetajakutse. EHISes ei ole töötaja kvalifikatsioon märgitud vastavaks. Sõlmitud on tähtajaline tööleping 30.10.2023–21.06.2024. Õpetaja õpib Tallinna Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetajaks.
- 4) Õpetaja (erialane inglise keel, inglise keel, koormus 1,0) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse. EHISes oli õpetaja kvalifikatsioon märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. Järelevalve ajal andmed EHISes kvalifikatsioonile vastavuse kohta parandati.

Kolm õpetajat olid märgitud EHISes üldharidusainete õpetajana, kuid järelevalves selgus, et õpetajad on kutseõpetajad.

- 1) Õpetaja (õpitee ja töö muutuv keskkonnas, koormus 0,44). Järelevalve ajal andmed EHISes parandati.
- 2) Õpetaja (arvutiõpetus, masinaehituse tehnilised alused, koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed EHISes parandati.
- 3) Õpetaja (õpitee ja töö muutuv keskkonnas, koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed EHISes parandati.

EHISesse olid sisse kantud andmed kahe rühmajuhendaja kohta.

- 1) Rühmajuhendaja (klassijuhataja, koormus 1,0). EHISes puudus märgitud lõpetatud õppeasutuse nime kohta. Kvalifikatsioon on loetud vastavaks. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 26.06.1997 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). EHISes oli töötaja kvalifikatsiooniks märgitud bakalaureusekraad, järelevalves selgus, et töötajal on magistrikraadile vastav kvalifikatsioon (psühholoog) ning töötaja töötab ka kutseõpetajana koormusega 0,14. Kvalifikatsioon kutseõpetajana vastab nõuetele.
- 2) Rühmajuhendaja (klassijuhataja, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2020 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). EHISes sissekandest selgus, et töötaja õpetab ka õppeainet karjääri- ja suhtlemisõpetus (80 t). Kutseõpetaja ametikoht EHISes ei kajastu, kuid töötaja töötab kutseõpetajana koormusega 0,09. Kvalifikatsioon kutseõpetajana vastab nõuetele.

EHISes andmete kontrollimisel selgusid järgmised asjaolud.

- 1) Õpetaja (inglise keel, erialane inglise keel, koormus 1,0). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 2) Õpetaja (erialane vene keel, keel ja kirjandus, vene keel ja kirjandus, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 3) Õpetaja (sotsiaalne, koormus 0,94). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 0,94). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.

- 4) Õpetaja (matemaatika, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 5) Üldharidusainete õpetaja (eesti keel teise keelena, erialane eesti keel, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 6) Õpetaja (inglise keel, erialane inglise keel, koormus 0,48). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 0,48). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 7) Õpetaja (erialane eesti keel, koormus 0,54). Õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 0,7) ja 01.09.2023 (koormus 0,54). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.

4.1.4. Kutseõpetajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Kutseõpetajaid oli koolis 40, neist 10 (25%) omavad kesk- või kutsekeskharidust.

- 1) Kutseõpetaja (automaatikaseadmete ja -süsteemide käitamine, mehhatroonilised süsteemid, tootmisautomaatika paigaldamine ja käit, tootmisautomaatika seadmete ja süsteemide paigaldamine ja käitamine, koormus 0,74). Õpetaja õpib Tallinna Tehnikaülikoolis masinaehitus- ja energiatehnoloogia protsesside juhtimist.
Töötajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. EHISes oli kolm sissekanderida 01.09.2021 (koormus 0,85), 01.09.2022 (koormus 0,85), 01.09.2023. Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 2) Kutseõpetaja (hoone konstruktsioonide remondi alused, hoone küttesüsteemide hooldus, hoonesiseste kütte- ja jahutussüsteemide hooldus ja remont, hoone tehnosüsteemide ehitaja alusteadmised, kaugkütte välisvõrkude ehitamine, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni välist-rasside ehitamine, koormus 1,0). Töötajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 3) Kutseõpetaja (pindade ettevalmistamine värvimiseks, pindade värvimine, koormus 0,6). Töötajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. EHISes oli kolm sissekanderida, algusega 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 0,9) ja 01.09.2023 (koormus 0,6). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 4) Kutseõpetaja (auto kutsemeisterlikkuse võistluseks ettevalmistus, elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont, kliimaseadmete hooldus, remont ja käitlemine, mootorsõidukite kõrgepinge jõuseadmete diagnostika ja remont, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Õpetaja õpib Tallinna Ülikoolis bakalaureuseõppes kutsepedagoogikat. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 5) Kutseõpetaja (käsikaarkeevitus, lihtsamad keevitustööd, poolautomaatkeevitus, poolautomaatkeevitus, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Õpetaja õpib Tallinna Tehnikakõrgkoolis.
- 6) Õpetaja (arvutiõpetus, masinaehituse tehnilised alused, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. EHISes on töötaja kvalifikatsioon märgitud vastavaks, sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022

- (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
- 7) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, kütused ja määrdeained, mootorsõiduki kere ja siustuse hooldus ja remont, mootorsõiduki korraline hooldus, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, sõidukite puhastamine, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
 - 8) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, keevitus- ja tuletööd, klaasitööd, osandamine ja koostamine, pindõgvendustööd ja lehtmetailide töötlemine, sõiduki lehtmetailist keredetailide keevitustööd, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
 - 9) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, automaalri alusõpingud, mootorsõiduki mootori hooldus ja remont, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. Õpetaja õpib Tallinna Ülikoolis bakalaureuseõppes kutsepedagoogikat. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.
 - 10) Kutseõpetaja (aerograafia, automaalri alusõpingud, osandamine ja koostamine, pindade ettevalmistamine värvimiseks, pindade värvimine, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon on märgitud EHISes vastavaks. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed koormuse kohta EHISes parandati.

4.1.5. KutÕSi¹¹⁴ kohaselt võib õpetaja kolme aasta jooksul õpetada erialal või õppevaldkonnas, milles õpetamiseks tal puudub vajalik kvalifikatsioon, kui ta on asunud vajalikku kvalifikatsiooni omandama.

Vajalikku kvalifikatsiooni on asunud omandama neli õpetajat. Seega on koolil eeldus saavutada kolme aasta jooksul olukord, kus madalaimale tasemele vastavaid õpetajaid on 6 (15%).

4.1.6. EHISe andmete kontrollimisel selgusid järgmised asjaolud.

- 1) Kutseõpetaja (ehitusjoonestamine ja mõõdistamise alused, hoone ja kinnistu hooldamine, hoone küttesüsteemide hooldus, hoone ventilatsioonisüsteemide hooldus, kinnisvarahooldaja alusteadmised, lukksepatööd, sissejuhatuse ehituserialade õpingutesse, õhk-vesi tüüpi soojuspumba paigaldamine, koormus 0,93). EHISes ei olnud kvalifikatsioon vastavaks loetud. Töötajal on rakenduskõrgharidus. Sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2023–11.04.2024. EHISes puudus märges lõpetatud õppeasutuse nime kohta. Järelevalves selgus, et õpetajal on magistrikraadile vastav haridustase. Järelevalve ajal andmed õpetaja kvalifikatsioonile vastavuse kohta EHISes parandati. Kantselei juhi selgituste kohaselt ei ole kvalifikatsioon loetud vastavaks põhjusel, et õpetajal puudub töötamiseks vajalik riigikeeleoskus.
- 2) Kutseõpetaja (hoone ja kinnistu hooldamine, hoone küttesüsteemide hooldus, hoone küttesüsteemide rikked ja ohutus, hoonesiseste kütte- ja jahutussüsteemide paigaldamine, hoone

¹¹⁴ KutÕS, § 39 lg 10.

vee- ja kanalisatsioonisüsteemide hooldus, kinnisvarahooldaja alusteadmised, kinnisvarahooldaja alusteadmised, materjaliõpetus, tehnoloogia õpetus, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida, algusega 01.09.2022 (koormus 1,0) ja 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.

- 3) Kutseõpetaja (koostetööd, käsikaarkeevitus, masinaehituse tehnilised alused, metallitööde alused, poolautomaatkeevitus, termolõikamine, koormus 1,0). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 4) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, autoplekksipa alusõpingud, keevitus- ja tuletööd, keevitustööd, keredetailide pindõgvendamine ja lehtmetallist asendusdetailide valmistamine, keredetailide ühendamine, klaasitööd, sõiduki kere ja sisustuse osandamine ja koostamine, osandamine ja koostamine, pindõgvendustööd ja lehtmetallide töötlemine, keredetailide pindõgvendamine ja lehtmetallist asendusdetailide valmistamine, sõiduki kere ja raami tehnilise seisundi hindamine, sõidukite puhastamine, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 5) Kutseõpetaja (käsikaarkeevitus, poolautomaatkeevitus, terase käsikaarkeevitamine, terase poolautomaatkeevitamine, termolõikamine, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). EHISes on kvalifikatsioon loetud vastavaks. Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 6) Kutseõpetaja (automaatikaseadmete ja -süsteemide käit, automaatikaseadmete ja -süsteemide paigaldamine, automaatiku alusteadmised, tootmisautomaatika paigaldamine ja käit, tootmisautomaatika seadmete ja süsteemide paigaldamine ja käitamine, koormus 1,0). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 7) Õpetaja (inglise keel, erialane inglise keel, koormus 1,0). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 8) Õpetaja (eesti keel, eesti keel teise keelena, erialane võõrkeel, keel ja kirjandus, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 9) Kutseõpetaja (ehitise konstruktsioonide tehnohooldus, hoone ja krundi rajatiste konstruktsioonide hooldus ja remont, krundi heakord ja haljastus, kunstained, loovtööd, koormus 1,0). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 10) Kutseõpetaja (keevitaja eriala alusteadmised, käsikaarkeevitus, masinaehituse tehnilised alused, metallitööde alused, poolautomaatkeevitus, termolõikamine, TIG keevituse alused, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 11) Kutseõpetaja (hoone ja krundi rajatiste konstruktsioonide hooldus ja remont, krundi heakord ja haljastus, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemide hooldamine, ventilatsioonisüsteemide rikked ja ohutus, koormus 0,9). Töötajal on rakenduskõrgharidus. EHISes ei ole õpetaja kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Õpetajaga on sõlmitud tähtajaline tööleping 01.09.2023–21.06.2024.

Kantselei juhi selgituste kohaselt ei ole kvalifikatsioon loetud vastavaks põhjusel, et õpetajal puudub töötamiseks vajalik riigikeeleoskus.

- 12) Kutseõpetaja (koostetööd, lehtmetailist toorikute valmistamine, lukksepatööd, masinaehituse tehnilised alused, toote koostamine ja kvaliteedikontroll, tööriistalukksepa alusteadmised, koormus 1,0). EHISes andmetel on õpetajal bakalaureusekraad, aga tegelikult on õpetajal magistrikraadile vastav kvalifikatsioon. EHISes ei olnud kvalifikatsioon vastavaks märgitud, sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2023–22.06.2024. Järelevalve ajal andmed õpetaja kvalifikatsioonile vastavuse kohta EHISes parandati.
- 13) Kutseõpetaja (elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont, elektritööd, mootorsõiduki elektriseadiste ja mugavussüsteemide hooldus ja remont, sõiduki elektriseadiste, turva- ja mugavussüsteemide vahetamine, koormus 0,65). EHISes oli kolm sissekanderida: 01.09.2021 (koormus 1,0), 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 14) Kutseõpetaja (mootorsõidukitehniku alusõpingud, koormus 0,91). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 15) Sotsiaalpedagoog 1,0 ametikohta. Õpetaja õpetab ka õppeaineid karjääri- ja suhtlemisõpetus ning õpitee ja töö muutuv keskkonnas. Kutseõpetaja ametikoht EHISes ei kajastu. Töötaja kvalifikatsioon ei ole EHISes vastavaks märgitud, EHISes andmetel on sõlmitud tähtajatu tööleping.
Järelevalves selgus, et töötajaga on sõlmitud tähtajaline tööleping 31.03.2023–27.03.2024 seoses elamis- ja tööloa lõppemisega. Kantslei juhi selgituste kohaselt ei ole kvalifikatsioon loetud vastavaks põhjusel, et töötajal puudub töötamiseks vajalik riigikeeleoskus.
- 16) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, mootorsõiduki mootori hooldus ja remont, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). EHISes andmetel on õpetajal bakalaureusekraad, tegelikult on õpetajal magistrikraadile vastav kvalifikatsioon. Järelevalve ajal andmed õpetaja kvalifikatsioonile vastavuse kohta EHISes parandati. Õpetaja nimi ei ole EHISes ja kooli kodulehel kooskõlas töötaja isikut tõendavates dokumentides kajastuva nimekujuga.
- 17) Kutseõpetaja (aerograafia, autoerialade alusõpingud, klienditeeninduse alused, mootorsõiduki kere ja sisustuse hooldus ja remont, plastdetailide remont, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 18) Kutseõpetaja (hoonesiseste vee- ja kanalisatsioonisüsteemide hooldus ja remont, kutsevõistlusteks valmistumine, lukksepatööd, tehniline eesti keel, koormus 1,0). EHISes andmetel on õpetajal bakalaureusekraad, tegelikult on õpetajal magistrikraadile vastav kvalifikatsioon. Järelevalve ajal andmed õpetaja kvalifikatsioonile vastavuse kohta EHISes parandati.
- 19) Kutseõpetaja (hoone sisepuhastus ja koristustööd, jootetööd, lihtsamad lukksepatööd, lukksepatööd, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide tehnohooldus, koormus 0,56). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 0,56). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 20) Kutseõpetaja (CAD-CAM projekteerimine, detailide töötlemine CNC freespingil, freesimine, lisandustehnoloogia (3D printimine), masinaehituse tehnilised alused, treimine, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 0,56). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 21) Kutseõpetaja (ehitise konstruktsioonide puhastamine, hoone sisepuhastus ja koristustööd, krundi heakord ja haljastus, koormus 1,0). Õpetajal on keskharidus või vastav kvalifikatsioon. Kvalifikatsioon ei olnud EHISes märgitud vastavaks. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. Järelevalve ajal andmed EHISes muudeti ja kvalifikatsioon märgiti vastavaks, kuna õpetaja oli esitanud täiendava haridust tõendava diplomi.

- 22) Kutseõpetaja (detailide töötlemine käsijuhtimisega freespingil, masinaehituse tehnilised alused, masinaehituse tehnilised alused, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 23) Kutseõpetaja (arvutiõpetus, automaatikaseadmete ja -süsteemide paigaldamine, automaatiku alusteadmised, elektrotehnika ja elektroonika alused, koormus 1,0). Õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele. Õpetajal on rakenduskõrgharidus. Õpib Tallinna Tehnikaülikoolis masinaehitus- ja energiatehnoloogia protsesside juhtimist. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Sõlmitud on tähtajatu tööleping. Järelevalve ajal andmed õpetaja kvalifikatsioonile vastavuse kohta EHISes parandati.
- 24) Kutseõpetaja (ehitise konstruktsioonide tehnohooldus, hoone ja krundi rajatiste konstruktsioonide hooldus ja remont, kinnisvarahooldaja alusteadmised, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 25) Kutseõpetaja (kliimaseadmete hooldus, remont ja käitlemine, mootorsõiduki juhtimiseseadmete ja veermiku hooldus ja remont, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.
- 26) Kutseõpetaja (automaatikaseadmete ja -süsteemide käit, automaatikaseadmete ja -süsteemide paigaldamine, tootmisautomaatika paigaldamine ja käit, koormus 1,0). EHISes oli kaks sissekanderida: 01.09.2022 (koormus 1,0), 01.09.2023 (koormus 1,0). Järelevalve ajal andmed õpetaja koormuse kohta EHISes parandati.

Kantselei juhi sõnul on eksimused EHISes kannetes tulenenud sellest, et ta asus tööle augustist ning ei olnud teadlik, kuidas sissekandeid korrektselt vormistada.

4.1.7. Tugispetsialistide kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Tugispetsialistidest töötas koolis sotsiaalpedagoog, 1,0 koormus. Töötaja kvalifikatsioon ei ole EHISes vastavaks loetud.

Järelevalves selgus, et töötaja on omandanud sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooni ning töötaja diplom on tunnustatud Eesti ENIC/NARIC Keskuse poolt¹¹⁵ bakalaureusekraadile vastava kvalifikatsioonina. Lisaks on töötajal magistriskraadile vastav kvalifikatsioon algklassiõpetajana. Järelevalve ajal andmed tugispetsialisti kvalifikatsiooni kohta EHISes parandati.

4.2. Õppekasvatusala töötajate riigikeeleoskuse vastavus nõuetele

4.2.1. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas¹¹⁶ on seatud eesmärk, et õpetajad valdavad riigikeelt nõutaval tasemel ning õpetavad eesti keeles.

Eesmärgi täitmiseks oli planeeritud 2023. aastaks, et 16 õppekasvatusala töötajat on täienduskoolituse läbinud ja nende õpetatavate moodulite/teemade rakenduskavad/tööplaanid on täiendatud erinevate metoodikate rakendamiseks. Planeeritud oli lõimitud keeleõppe rakendamise tulemuslikkuse analüüs õppekavarühmades (õppekasvatusala töötajate ja õpilaste tagasiside, hindamiste tulemused).

¹¹⁵ Eesti ENIC/NARIC Keskuse hinnang, 29.12.2023 nr 7-1/23/3175-2.

¹¹⁶ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava“, kooskõlastanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 21.09.2023, nr 9.2-2/23/1682-2.

Märtsis-aprillis 2023 toimus LAK-õppe koolitus, kus osales 19 õpetajat, kellest 17 (eesmärk oli 16) lõpetasid koolituse ja neile väljastati vastav tunnistus. Koolituse maht oli 2 EAPit (18 tundi kontaktõpet ja 34 tundi iseseisvat tööd). Üks õpetaja sooritas eesti keele C1-taseme eksami.¹¹⁷

4.2.2. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas¹¹⁸ on seatud eesmärk, et õpetajad valdavad riigikeelt nõutaval tasemel ning õpetavad eesti keeles. Eesmärgi täitmiseks olid planeeritud 2023. aastaks järgmised tegevused:

- 1) Vähemalt neli eesti keele B1-taseme keeleoskusega töötajat tõstavad keeletaset ja sooritavad edukalt B2-taseme eesti keele eksami. Üks sotsiaalpedagoog (A1-taseme eesti keele oskus) tõstab oma keeleoskuse taset ja sooritab A2-taseme eesti keele eksami.
- 2) Vähemalt neli kuni B1-tasemel eesti keelt valdavat õppekasvatusala töötajat stažeerib eestikeelses töö- või õpikeskkonnas vähemalt 35 tundi kalendriaastas.
- 3) Madalama, kui C1-tasemega õppekasvatusala töötajatele on seatud kalendriaastaks individuaalsed keeleõppe eesmärgid ja loodud tegevuskava eesmärgi täitmiseks, sh on rakendatud individuaalne keeleõppe mentor. Tegevuskava analüüs ja korrigeerimine toimub igaükselt mentori ja töötaja koostöös.

Õppedirektori sõnul kõik eesmärgid ei ole täidetud ja osade eesmärkide täitmine on viidud 2024. aastasse. Sotsiaalpedagoog ei sooritanud A2-taseme eksamit ja läheb eksamile märtsis 2024. Viis õpetajat planeerivad minna C1-taseme eksamile 2024. aasta kevadel. Õpetajad, kelle keeleoskus ei vasta B2-tasemele, on kohustatud sooritama eksami hiljemalt 2024. aasta suvel. 2023. aastal õpetajad stažeerimas ei käinud. Auto valdkonna kolm õpetajat taotleavad kutseõpetaja kutset. Õpetajad osalevad kutse taotlemisega seotud koolitusel Tallinna Ülikoolis.

4.2.3. Õppekasvatusala töötajate riigikeeleoskuse tasemele on kehtestatud nõuded¹¹⁹. Õppeasutuse juhtide, õppealajuhatajate, eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajate keeleoskuse tase peab olema C1, vene keeles (vm võõrkeeles) õpetavate õpetajate ja tugispetsialistide keeleoskuse tase peab olema vähemalt B2.

Järelevalves selgus, et riigikeeleoskus ei vasta kehtestatud nõuetele 61-st õppekasvatusala töötajast 11-l (18%).

- 1) Kutseõpetaja (ehitusjoonestamine ja mõõdistamise alused, hoone ja kinnistu hooldamine, hoone küttesüsteemide hooldus, hoone ventilatsioonisüsteemide hooldus, kinnisvarahooldaja alusteadmised, lukksepatööd, sissejuhatus ehituserialade õpingutesse, õhk-vesi tüüpi soojustpumba paigaldamine, koormus 0,93). Eesti keele oskuse kohta EHISes andmed puuduvad.

Järelevalves selgus, et õpetajale on tehtud Keeleameti ettekirjutus sooritada B2-tasemeeksam hiljemalt 31.07.2024.

- 2) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, autoplekksepa alusõpingud, keevitus- ja tuletööd, keevitustööd, keredetailide pindõgvendamine ja lehtmetallist asendusdetailide valmistamine, keredetailide ühendamine, klaasitööd, sõiduki kere ja sisustuse osandamine ja koostamine, osandamine ja koostamine, pindõgvendustööd ja lehtmetallide töötlemine, keredetailide pindõgvendamine ja lehtmetallist asendusdetailide valmistamine, sõiduki kere ja

¹¹⁷ Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava täitmine perioodil 2020–2023.

¹¹⁸ „Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava“, kooskõlastanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 21.09.2023, nr 9.2-2/23/1682-2.

¹¹⁹ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 p 6, § 9 p-d 6 ja 7.

raami tehnilise seisundi hindamine, sõidukite puhastamine, koormus 1,0). Eesti keele oskuse kohta EHISes andmed puuduvad.

Järelevalves selgus, et õpetajale on tehtud Keeleameti ettekirjutus sooritada B2-tasemeeksam hiljemalt 31.07.2024.

- 3) Kutseõpetaja (hoone ja krundi rajatiste konstruktsioonide hooldus ja remont, krundi heakord ja haljastus, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemide hooldamine, ventilatsioonisüsteemide rikked ja ohutus, koormus 0,9). Eesti keele oskuse kohta EHISes andmed puuduvad. Järelevalves selgus, et õpetajale on tehtud Keeleameti ettekirjutus sooritada B2-tasemeeksam hiljemalt 31.07.2024.
- 4) Kutseõpetaja (koostetööd, lehtmetallist toorikute valmistamine, lukksepatööd, masinaehituse tehnilised alused, toote koostamine ja kvaliteedikontroll, tööriistalukksepa alusteadmised, koormus 1,0). Eesti keele oskuse kohta EHISes andmed puuduvad. Järelevalves selgus, et õpetajale on tehtud Keeleameti ettekirjutus sooritada B2-tasemeeksam hiljemalt 31.07.2024.
- 5) Sotsiaalpedagoog, koormus 1,0. Eesti keele oskuse kohta EHISes andmed puuduvad. Järelevalves selgus, et õpetajale on tehtud Keeleameti ettekirjutus sooritada B2-tasemeeksam hiljemalt 31.07.2024.
- 6) Kutseõpetaja (automaatikaseadmete ja -süsteemide käit, automaatikaseadmete ja -süsteemide paigaldamine, tootmisautomaatika paigaldamine ja käit, koormus 1,0). Keeletase B1.

Eesti keeles õpetatavad ained ja mahud kutsekeskharidusõppes 2023/2024. õppeaastal on kinnitatud¹²⁰ direktori käskkirjaga. Direktori käskkirja ja EHISe andmete ning dokumentide võrdlemisel selgus, et nõutav C1-tase puudub viiel õpetajal.

- 1) Kutseõpetaja (mehhatroonilised süsteemid, tootmisautomaatika paigaldamine ja käit). Keeletase B2.
- 2) Kutseõpetaja (praktika, hoone küttesüsteemide hooldus (EST), Hoone küttesüsteemide rikked ja ohutus). Keeletase B 2.
- 3) Kutseõpetaja (praktika (EST) 21.KMT.1). C-kategooria tunnistus (1994).
- 4) Kutseõpetaja (praktika (EST), 22TSE). Keeletase B2.
- 5) Kutseõpetaja (G1 hoone sisepuhastus ja koristustööd (EST), G1 krundi heakord ja haljastus (EST)). Keeletase B2.

Seega vastab riigikeeleoskus nõutud tasemele 61-st õppekasvatusala töötajast 50-l (82%).

Õppedirektori sõnul eeltoodutest neli õpetajat valdavad eesti keelt vabalt ja on nõus 2024. aasta kevadel minema C1-taseme eksamile. Õpetajatele on planeeritud C1-taseme eksamiks ettevalmistav lühikursus, mis kaetakse kooli vahenditest.

4.2.4. Keeleseaduse¹²¹ kohaselt arvestatakse enne 1999. aasta 1. juulit välja antud tööalase keeleoskuse kategooriatunnistust keeleoskusnõude täitmist tõendava dokumendina isiku puhul, kelle keeleoskus on tööandja hinnangul piisav vastaval töö- või ametikohal töötamiseks. Tööandjal on kahtluse korral õigus pöörduda ameti poole hinnangu saamiseks isiku keeleoskuse piisavuse kohta.

Kategooriatunnistused on kümnel õppekasvatusala töötajal.

- 1) Rühmajuhendaja (klassijuhataja, koormus 1,0). Keeletase B1. C-kategooria tunnistus.

¹²⁰ Direktori 02.10.2023 käskkirja nr 1-1/23/8.

¹²¹ Keeleseadus, § 39 p 2.

- 2) Kutseõpetaja (käsikaarkeevitus, poolautomaatkeevitus, terase käsikaarkeevitamine, terase poolautomaatkeevitamine, termolõikamine, koormus 1,0). C-kategooria tunnistus.
- 3) Õpetaja (inglise keel, erialane inglise keel, koormus 1,0). E-kategooria tunnistus.
- 4) Kutseõpetaja (keevitaja eriala alusteadmised, käsikaarkeevitus, masinaehituse tehnilised alused, metallitööde alused, poolautomaatkeevitus, termolõikamine, TIG keevituse alused, koormus 1,0). Keeletase B1. C-kategooria tunnistus.
- 5) Direktor (koormus 1,0). E-kategooria tunnistus.
- 6) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, mootorsõiduki mootori hooldus ja remont, spetsialiseerumine, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1). C-kategooria tunnistus.
- 7) Õpetaja (loodusained, koormus 1,0). D-kategooria tunnistus.
- 8) Kutseõpetaja (hoone sisepuhastus ja koristustööd, jootetööd, lihtsamad lukksepatööd, lukksepatööd, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide tehnohooldus, koormus 0,56). C-kategooria tunnistus.
- 9) Kutseõpetaja (detailide töötlemine käsijuhtimisega freespingil, masinaehituse tehnilised alused, masinaehituse tehnilised alused, koormus 1,0). D-kategooria tunnistus.
- 10) Kutseõpetaja (ehitise konstruktsioonide tehnohooldus, hoone ja krundi rajatiste konstruktsioonide hooldus ja remont, kinnisvarahooldaja alusteadmised, koormus 1,0). C-kategooria tunnistus.

Keeleameti andmetel on seitsmele õpetajale tehtud ettekirjutus sooritada B2-taseme eksam, neist kuuele on määratud sunniraha hoiatus ning neist ühele 10, ühele 11 korda. Sunniraha on määratud kolmele.

Õpetajate eneseanalüüside alusel koostatud kokkuvõttes¹²² on toodud välja, et autovaldkonnas töötab 12 kutseõpetajat, kellest 8 on eesti emakeelega. Kaks õpetajat on hea eesti keele oskusega (C1), neist üks vastab keeletaseme nõuetele ja teine valmistub C1-keeletaseme eksamiks märtsis. Kahe kutseõpetaja keeleoskus on rahuldav. Mitte eesti emakeelega kutseõpetajad peavad vajalikuks oma keeleoskust täiendada. Automaatika- ja metallierialal¹²³ on märgitud, et õpetajatest üks on eesti emakeelega ja neli õpetajat on hea eesti keele oskusega.

Õppedirektori sõnul on õpetajad osalenud keelekursustel ja ka 2023/2024. õppeaastal on kool organiseerinud omavahenditest õpetajatele eesti keele koolituse koolis. Viimase meetmena on õpetajatega sõlmitud tähtajalised töölepingud või on tehtud hoiatused ja sellega on kool andnud õpetajatele selge signaali, et eesti keelt tuleb õppida.

4.2.5. Personali liikuvus

Perioodil 01.09.2023 kuni 01.02.2024 on valimi õppekavadel õpetavatest õpetajatest lahkunud üks õpetaja (23.10.2023) ja tööle on asunud kaks õpetajat (06.11.2023). Kõigi lahkunud või tööle asunud õpetajate riigikeeleoskus vastab kehtestatud nõuetele.

4.3. Õppekasvatusala töötajate professionaalse arengu toetamine

KutÕS¹²⁴ sätestab, et õppekasvatusala töötaja peab osalema täienduskoolituses vastavalt individuaalsele koolitusvajadusele, et säilitada enda tööalane professionaalsus ning koolis

¹²² Auto valdkonnas eesti keeles õpetavate õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

¹²³ Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõte 2023.

¹²⁴ KutÕS, § 38 lg-d 3, 4.

tuleb korraldada igal aastal õpetajate enesehindamine. Enesehindamise käigus koostab õpetaja hindamisaruande, millele tema vahetu juht annab tagasisidet.

Koolis on koostatud õpetajate eneseanalüüside alusel kokkuvõtteid¹²⁵, kus on toodud andmed õpetajate keeleoskuse kohta ning eneseanalüüsid kaheksas valdkonnas: õppeprotsessi planeerimine; õpikeskkonna kujundamine; õppimise ja õppija arengu toetamine (sh HEV-õpilaste toetamine); refleksioon ja professionaalne enesearendamine; erialaõppe arendamine; kutseõppe maine kujundamine; praktika korraldamine; kolleegide toetamine. Positiivsena on märgitud, et õpetajad teevad omavahel tihedat koostööd kõikides tööd puudutavates aspektides; lõimitud tundide läbiviimisel nõustatakse üldainete õpetajaid ja küsitakse nendelt nõu; koostöös üldainete õpetajatega töötatakse välja erialaseid eesti- ja võõrkeelseid õppematerjale; aktiivselt tehakse koostööd rühmajuhendajate ja tugipersonaliga.

Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõttes¹²⁶ on toodud positiivsena välja koostöö üldainete õpetajatega erinevate teema- ja erialapäevade läbiviimisel, erialaõpetajate aktiivset koostööd rühmajuhendajatega. Vajalikuks peetakse koostöö suurendamist üldainete õpetajatega läbi koolituste ja ühisürituste ning koostöös eesti keele õpetajatega korrektsete erialaste, eestikeelsete õppematerjalide koostamist.

Õppedirektor lisas, et õpetajatele on koostatud eneseanalüüsi vorm, mille täitmisele järgneb arenguvestlus vahetu juhiga. Valdkonna juht planeerib sellest lähtuvalt koolitusvajaduse ja teeb ettepaneku õppedirektorile kas koolitustel osalemiseks või muudete tegevuste korraldamiseks (nt stažeerimine, tasemeõppes osalemine). Toimuvad sisekoolitused, nt HEV teemadel, digipädevuste arendamine, eesti keele õpe. Sisekoolitused on planeeritud kooli koolitusplaanis. Kui õpetajad on käinud oma teadmisi omandamas välisriigis, teeb õpetaja kolleegidele ettekande või viib läbi lahtise tunni, kus tutvustab õpitud metoodikat.

Järelevalves vaadeldi juhuvalimi alusel õpetajate koostatud eneseanalüüse. Vaadeldud eneseanalüüsid olid põhjalikud ja olid koostatud lähtudes õpetaja kutsestandardist. Vestlusel osalenud õpetajad kinnitasid nii eneseanalüüsi koostamist kui sellele järgneva vestluse läbiviimist erialajuhiga.

Kokkuvõtvalt saab tuua välja, et koolis on tagatud piisava kvalifikatsiooniga personali olemasolu. Mitmed õpetajad, kelle kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, on asunud või on asumas kvalifikatsiooni omandama. Nõutava riigikeeleoskuseta õpetajaid suunatakse keelekursustele, et omandada töötamiseks vajalik keeleoskus. Koolitusvõimalused personalile on tagatud.

4.4. Ettepanek direktorile

Toetada jätkuvalt õppekasvatusala töötajate, kel puudub ametikohale vastav riigikeeleoskus, osalemist keelekursustel.

4.5. Ettekirjutus direktorile

Tagada Eesti hariduse infosüsteemi kantud andmete õigsus, lähtudes Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määruse nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“ § 22 lõikes 2 sätestatust vastavalt käesoleva õiendi punktis 4.1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.05.2024.

¹²⁵ Auto valdkonnas eesti keeles õpetavate õpetajate eneseanalüüside kokkuvõtte 2023.

¹²⁶ Eesti keeles õpetavate automaatika- ja metallieriala õpetajate eneseanalüüside kokkuvõtte 2023.

Käesoleva õiendi eelnõu edastati kooli direktorile ärakuulamiseks 15.02.2024. Direktor saatis vastuse 20.02.2024. Kooli direktoril ei olnud õiendi eelnõule muudatusettepanekuid.